

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^e JAARGANG

WOENSDAG 15 MAART 1933

No. 898

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; C. H. van der Leeuw, Penningmeester; Mr. W. M. van Lanschot; Mr. L. J. A. Trip; E. D. van Walree. Directeuren: Prof. Mr. F. de Vries; Prof. Dr. N. J. Polak; Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, Directeur-Secretaris.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Reugers; Prof. Mr. H. R. Ribbins; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.
 Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
 Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
 Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.
 Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht 75 cents. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigelaanweg.

14 MAART 1933.

De geldmarkt stond deze week zeer sterk onder den invloed van de moeilijkheden in Amerika en de gevolgen, die ook hier te lande, daaruit voortsporen. Door het sterk aantrekken van den Franschen wisselkoers tot boven het goudpunt en de daarmee gepaard gaande goudverzendingen naar Parijs, hadden de banken, behalve voor den gewonen goudhandel, die zich eveneens sterk uitgebreide, bovendien groote bedragen noodig voor de financiering van deze goudverzendingen, zoodat aanvankelijk de discountmarkt vrijwel verlaten was. Wissels werden aangeboden voor 1 pCt. zonder koopers. Woensdag kwam er eenige ontspanning, daar er een koper in de markt kwam voor wissels met drie handteekeningen tot 1 à 1½ pCt. Meer geruststellende berichten uit Amerika brachten eenige ontspanning op de wisselmarkt en diensgevolge ook meerdere koopers op de discountmarkt, zoodat heden weder voor ½ pCt. werd afgedaan. Ook de prolongatierente, die de geheele week 1½ pCt. genoteerd had, kon heden weder tot de gebruikelijke 1 pCt. teruggebracht worden. Cautgeld omstreeks 1 pCt.

* * *

De goudvoorraad van De Nederlandsche Bank is, blijkens den weekstaat, met f 60,5 miljoen afgenomen; de voorraad zilver daalde met f 595.000.

De binnenlandsche credietgeving vertoont geen groote wijzigingen. De post binnenlandsche wissels vermeerderde met f 3,— miljoen, maar de beleeningen liepen met f 3,5 miljoen terug. Het voorschot aan 's Rijks schatkist, dat de vorige week f 2,1 miljoen bedroeg, heeft plaats gemaakt voor een tegoed in rekening-courant van f 1,1 miljoen. De post papier op het buitenland bleef op gelijke hoogte.

Onder de passiva der Bank is de biljettencirculatie met bijna f 7,— miljoen afgenomen. De saldi in rekening-courant van anderen verminderden met f 58,— miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo kromp met f 35,3 miljoen in; het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 83 pCt. tegen 84 pCt. de vorige week.

Nadat de handel in Dollars gedurende de geheele week stopgezet was, zijn gisteren voor het eerst weer transacties in dit devies tot stand gekomen. Na een wat onzekeren inzet op 2,47, liep de koers eerst nog iets terug; op de Rotterdamse beurs was de prijs 2,47½ à 2,47%. Toen ca. half drie Londen Dollars begon te handelen bleek, dat de prijs daar stukken hooger lag, waarop hier spoedig koersen van 2,48½ à 2,49 genoemd werden; het slot was heel onzeker ca. 2,48¼. De openingsprijs in Londen was 3,44 à 3,45, welke prijs al spoedig tot 3,43 opliep. Het waren vooral dekkingen van baisse-posities, die de vraag naar Dollars veroorzaakten. Ponden, die hier in de eerste dagen gezocht bleven, liepen van 8,69 tot boven de 8,73 op, waarna de koers constant terug bleef loopen, om op 8,52 te sluiten. Marken kwamen van 58,70 op 59, Fransche Francs bleven aanvankelijk vast. De goudzendingen naar Parijs hebben echter den koers omlaaggedrukt: 9,81½—9,74½. Belga's waren gisteren zeer flauw; de koers, die de geheele week op ca. 34,75 had gestaan, liep op 34,62½ terug. Zwitsersche Francs waren aangeboden; van 48,32½ is de koers op 48,05 gekomen. Lires zonder veel fluctuaties ongeveer 12,65. Peseta's vast, rond de 21. Zweedsche Kronen lager 45,85—45,15, Oslo 44,45—43,70 en Kopenhagen 38,70—38,10, alles natuurlijk met het lagere Pond. Finsche Markkén 3,77½. Canadeesche Dollars ca. 2,07.

Dollars op termijn waren deze week natuurlijk niet te handelen. Ponden op één- en drie-maanden waren in de eerste dagen heel vast; zij deden een agio van 3 en 5 c. Later liep de marge terug en was tenslotte ½ en 1½ c. boven den contanten prijs.

De groote bedrijvigheid op de goudmarkt is blijven aanhouden, wat voor de algemeene situatie altijd een ongunstig teeken is. Baren noteerden hier zelfs boven de f 1675; toen de stemming wat kalmer geworden was, had het aanbod weder de overhand en tenslotte was de prijs ca. f 1658.

Als basis voor de vaststelling van den goudprijs in Londen gold tot nu toe steeds de Dollar-noteering. Nu deze enkele dagen ontbrak, heeft men den koers van den Franschen Franc daarvoor genomen. De prijs wordt als gewoon 's morgens om 11 uur vastgesteld en het goud, dat niet door de vrije markt wordt opgenomen, wordt gekocht door de Bank of England of het Exchange Fund. Eagles noteerden ca. 2,53, Sovereigns 12,30. Marken bankpapier noteerden ca. 58,80, Shillingen 28,—. In Dollarnoten is de laatste dagen een kleine handel geweest; de prijzen schommelden tusschen de 2,40 en 2,45.

LONDEN, 13 MAART 1933.

Geld was meer dan overvloedig verleden week; in vele gevallen bijna niet te plaatsen. Disconto was diensgevolge zeer flauw en liep terug tot ½—⁰/₁₆ voor schatkistpromessen en ¹¹/₁₆—³/₄ voor drie-maands bankaccepten. De nieuwe schatkistpromessen werden onder ⁹/₁₆ pCt. toegewezen.

De Bank van Engeland zet hare aankopen van goud geregeld voort. In haar staat van verleden week werd het cijfer van f 160 miljoen overschreden, waaraan sedert nog eenige miljoenen zijn toegevoegd.

De deviezenmarkt werd zeer beïnvloed door het gemis van de gouden Dollarvaluta, waarin steeds ruim gehandeld kon worden. De Fransche Franc neemt bij lange na niet dezelfde plaats in en reduceerde de markt tot zeer beperkte omzetten met sterke schommelingen.

Hedenmiddag opende de Dollarmarkt weder aanvankelijk op pl.m. 3,44; slot 3,39½—3,40. Guldens sluiten op 8,49.

DE POSITIE VAN DEN INDISCHEN GULDEN.

Het zal voor velen wel een reden voor verwondering zijn, dat in de huidige crisis, waarin successievelijk vrijwel alle landen ter wereld den gouden standaard van hun geldstelsel hebben moeten prijsgeven, Nederlandsch-Indië, dat tot de door de crisis ergst getroffen gebieden behoort, dezen standaard tot dusverre zonder bezwaar heeft kunnen handhaven. De positie van den Indischen gulden is inderdaad nog altijd zeer sterk, getuige het feit, dat de verplichte metaaldekking van de bankbiljettencirculatie van De Javasche Bank zeer hoog is. Sinds October 1929 is blijkens de volgende cijfers het dekkingspercentage belangrijk toegenomen.

	Goud en zilver (in duizenden guldens)	Circulatie in (in duizen- den guldens)	Andere opeisch- bare schulden (in duiz. gld)	Dekkings- percen- tage
12 Oct. 1929	169.439	314.477	58.604	46 %
1 Febr. 1930	169.820	277.202	39.924	54 „
7 Febr. 1931	162.469	246.392	38.592	57 „
6 Febr. 1932	159.462	229.779	28.007	62 „
4 Febr. 1933	157.470	205.280	36.050	65 „

De groote vermeerdering van het percentage heeft niet plaatsgevonden door eene stijging van den metaalvoorraad; integendeel is deze voorraad sinds den aanvang van de crisis, zij het in niet sterke mate, gedaald. De verhoogde dekking werd echter veroorzaakt door een zeer sterke inkrimping van de circulatie en van de andere opeischbare schulden, welk verschijnsel wijst op de enorme deflatie — niet alleen van de groothandelsprijzen, doch ook van de kleinhandelsprijzen, loonen en salarissen —, welke in Nederlandsch-Indië is voltrokken. De groote beteekenis van deze ontwikkeling komt des te meer uit, wanneer men naast de cijfers van De Javasche Bank die van De Nederlandsche Bank in Nederland stelt:

	Goud (in duizenden guldens)	Circulatie in (duizenden guldens)	Anderoeischb. schulden (in duiz- enden guldens)	Dekkings- percen- tage
14 Oct. 1929	442.930	829.845	18.080	54 %
3 Febr. 1930	437.019	823.734	29.482	55 „
9 Febr. 1931	446.076	813.101	45.271	55 „
13 Juli 1931	497.417	885.564	61.734	56 „
21 Sept. 1931	703.131	988.755	208.156	62 „
8 Febr. 1932	861.590	991.700	157.534	77 „
6 Febr. 1933	1.027.604	951.138	301.005	84 „

Uit deze gegevens blijkt, dat in Nederland gedurende den eersten tijd van de crisis de toestand van het geldwezen zeer stabiel bleef. Het dekkingspercentage schommelde omstreeks 55 pCt., de goudvoorraad bleef ongeveer hetzelfde, de bankbiljettencirculatie daalde eenigszins en de andere opeischbare schulden, op zichzelf nog van onbeduidende beteekenis, namen iets toe. In de situatie kwam derhalve weinig verandering. Deze toestand duurde tot ongeveer Februari 1931, dus gedurende 1½ jaar na het begin van de crisis, en is er naar onze meening het symptoom van, dat hier te lande tot dien tijd, geheel in tegenstelling tot Nederlandsch-Indië, van een deflatie-proces nog in het geheel geen sprake was. Inderdaad vertoonden de detailprijzen, loonen en salarissen — en vooral de beide laatste — nog zeer weinig neiging om met de verlaging der groothandelsprijzen mede te gaan. In Nederlandsch-Indië daarentegen vond gedurende dezelfde periode eensdeels een weliswaar veel scherpere daling der groothandelsprijzen plaats, doch anderdeels evenzeer een sterke verlaging van detailprijzen (althans van binnenlandsche producten) en van loonen en salarissen: vandaar de sterke inkrimping der circulatie en andere opeischbare schulden en als gevolg daarvan een groote toename van het dekkingspercentage in dat gewest.

Na Februari 1931 deed zich in Nederland, met ups en downs, de uitwerking gevoelen van de kapitaalvlucht uit Duitschland, als gevolg van den steeds slechter wordenden financiële en economischen toestand van dat land. Sinds de Deutsche catastrofe in Juli d.a.v. werd het nog erger en spoediger was er

INHOUD:

Blz.

DE POSITIE VAN DEN INDISCHEN GULDEN door <i>Mr. D. J. Hulshoff Pol</i>	212
Verwerking van aardappelen op spiritus ter vermenging met benzine als motorbrandstof	214
De bescherming van den Duitschen landbouw door <i>Ir. A. Baars</i>	217
De Deutsche regelingen van het geldverkeer door <i>Mr. A. E. von Saher</i>	219
De crisis en de geldpolitiek door <i>Prof. Mr. A. M. de Jong</i> met Naachrift door <i>Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart</i>	221
Geld en het prijspeil door <i>H. Dunlop</i>	225
AANTEKENINGEN:	
De Amerikaanse bankcrisis	227
MAANDOLJFERS:	
Hypotheekrente in Nederland	228
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	229—234
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

geen houden meer aan; in zeer snel tempo stegen de circulatie en andere opeischbare schulden en naar verhouding nog meer de goudvoorraad, zoodat ook het dekkingspercentage omhoog ging. De prijsgeving van den gouden standaard door Engeland in September 1931 verscherpte den toestand nog meer, zoodat begin Februari jl. een dekkingspercentage was bereikt van 84 pCt. Uit deze ontwikkeling van zaken valt de conclusie te trekken, dat, terwijl in Nederland normaliter een stijging van het dekkingspercentage had mogen worden verwacht door een vermindering van het volume aan geld, als gevolg van een, zij het langzaam voortschrijdend, deflatieproces, deze verhooging van het percentage voor verreweg het grootste deel heeft plaats gevonden door toevloeiing van gelden uit het buitenland, waarvoor een veilige bewaring werd gezocht.¹⁾

Er is meermalen op gewezen, dat de aanwezigheid van al dat vreemde geld in Nederland een ernstig gevaar oplevert voor de waardevastheid van den Nederlandschen gulden, wanneer de economische en financiële toestand des lands zoodanig zou worden, dat te dien aanzien eenig wantrouwen zou ontstaan. Bij het geringste kenteeken van opkomenden storm zullen deze gelden, die immers uitsluitend voor de veiligheid naar Nederland zijn gebracht, overhaast worden teruggetrokken. In een dergelijke positie bevindt Nederlandsch-Indië zich niet. Immers, vreemd geld in vorenbedoelden zin is in dat land niet aanwezig. Daarentegen heeft dat gewest, zooals nader uiteen zal worden gezet, wel gelden, die door Nederland ter leen zijn verstrekt om de tekorten op de landsbegrotingen te dekken en om de exploitatie van de zeer vele verliesgevende bedrijven te bestrijden, terwijl het buitenland hetzelfde doet ten aanzien van de vreemde particuliere ondernemingen in onzen Oost. Het ligt echter voor de hand, dat, al zal een deel dezer gelden bij opkomend gevaar voor den Indischen gulden wel snel worden teruggetrokken, het daarmee in het algemeen toch niet zoo'n vaart zal loopen. De door de Nederlandsche Regeering aan de Nederlandsch-Indische verstrekte credieten zullen zeker niet onverhoeds worden teruggetrokken en evenmin valt zulks te verwachten van de door de hoofddirecties der ondernemingen in Nederland of het buitenland gegeven

¹⁾ Ongetwijfeld is een vermeerdering van den goudvoorraad en daarmee van een verhooging van het dekkingspercentage mede veroorzaakt door het feit, dat de Nederlandsche betalingsbalans beter was dan van menig ander land. Niettemin valt uit de data van de stijging der goudvoorraden, bankbiljetten en andere verplichtingen de gevolgtrekking te maken, dat een stijging van dat percentage grootendeels door het vreemde geld is teweeggebracht.

voorschóten of verleende uitkeeringen uit de reserves (deze laatste worden n.l. grootendeels buiten Nederlandsch-Indië aangehouden), omdat deze ondernemingen dan direct zouden vastloopen.

* *

Voor de omstandigheid, dat Nederlandsch-Indië nog altijd zonder bezwaar den gouden standaard heeft gehandhaafd, kunnen de volgende redenen worden aangevoerd:

a. In tegenstelling tot de West-Europeesche landen zijn de loonen en detailprijzen van inheemsche goederen geducht naar beneden gegaan. De reden hiervan is niet ver te zoeken. Er bestaan in onzen Oost geen krachtige vakverenigingen, die de loondaling tegengaan. Afgezien hiervan is het merkwaardig, dat de Inlandsche arbeiders over het geheel — een beschamend voorbeeld voor hunne West-Europeesche lotgenooten — de noodzakelijkheid van hunne inkomstenvermindering inzagen en zelfs in meerdere gevallen éene verlaging aanboden, liever dan kans te loopen op ontslag, wanneer het loonniveau gehandhaafd zou blijven. Precies het tegenovergestelde dus van wat o.a. hier te lande geschiedde. En wat de daling der detailprijzen van inheemsche goederen betreft, is deze het gevolg van het feit, dat de afstand van producent en consument niet groot is, dat de arbeidsloonen zeer elastisch zijn en dat de laatste jaren zeer ruime oogsten van voedingsgewassen hebben plaatsgehad.

Een index van loonen in Nederlandsch-Indië bestaat niet, zoodat het moeilijk is van het verloop dezer loonen éen inzicht te verkrijgen. Het is evenwel een algemeen erkend feit, dat die van particulieren buitengewoon sterk zijn gedaald. In het algemeen heeft de vermindering 40 tot 60 pCt. bedragen. Wat de ambtenaren betreft, is op de salarissen van dezen geleidelijk een toenemende korting toegepast, die sinds 1 Januari jl., behalve voor de laagste salarissen, 17 pCt. bedraagt, terwijl nog veel verdergaande verlagingen werden ingevoerd ten aanzien van ambts-toelagen voor representatiedoeleinden en standplaats-toelagen wegens duurte. Van de daling der detailprijzen van inheemsche producten, voor binnenland-sche consumptie bestemd, krijgt men éen denkbeeld bij raadpleging van de volgende indexcijfers van het levensonderhoud van een Inlandsch gezin op Java en Madoera, bijna geheel samengesteld uit prijzen van inheemsche verbruiksartikelen (kosten van kleding, welke meestal uit het buitenland wordt betrokken, zijn hierbij niet inbegrepen):

1913	100	1931	105,9
1929	157,9	November 1932	69,—
1930	152,3		

b. Nederlandsch-Indië heeft, hoewel land met den gouden standaard gebleven zijnde, minder last ondervonden van de bijna allerwege ingetreden valuta-depreciatie dan andere soortgelijke landen. Weliswaar kan niet worden ontkend, dat schade werd geleden ten aanzien van bepaalde artikelen, w.o. suiker, doch de bezwaren zijn gelukkig nogal meegevallen, zooals o.a. nog onlangs door den Voorzitter van de Amsterdamsche Kamer van Koophandel in zijn Nieuwjaarsrede is geconstateerd. De hoofdrede is gelegen in de omstandigheid, dat de onder a. geschetste aanpassing van loonen en detailprijzen in vele gevallen zoover is gegaan, dat de valuta-depreciatie daardoor geneutraliseerd werd. Een andere reden is hierin te zoeken, dat bij sommige artikelen (petroleum, kina) géén of weinig concurrentie wordt ondervonden van nabij gelegen landen met gedeprecieerde valuta, omdat deze landen bedoelde producten nu eenmaal niet of in relatief geringe mate produceeren.

c. Het meest typeerende kenmerk van Nederlandsch-Indië als exporteerend land is hierin gelegen, dat het grootste deel der uitvoerproducten wordt verkregen op ondernemingen, welke met buitenlandsch kapitaal werken. In gunstige tijden vloeien zeer belangrijke bedragen aan dividenden of andere handels-

winsten en aan tantièmes naar het buitenland af; in een crisistijd als den tegenwoordigen slinken deze bedragen aanmerkelijk. Dit verschijnsel oefent natuurlijk een zeer goeden invloed op de betalingsbalans uit ter gedeeltelijke compensatie van de kwade gevolgen, welke voortspruiten uit den ongunstigen ruilvoet van Nederlandsch-Indië door de relatief sterkere prijsdaling der exportproducten vergeleken bij die van de importgoederen. Hoe groot de hieruit voortvloeiende verlichting van den druk op den Indischen gulden wel is, kan worden afgeleid uit de overigens ruwe schattingen van de betrokken posten van de Nederlandsch-Indische betalingsbalansen in de laatste jaren ¹⁾. Men raadplege de volgende cijfers (in millioenen gulden):

	1929	1930	1931
Dividenden van cultuurmaatschappijen en winsten particuliere ondernemingen	132	97	17
Dividenden andere naamlooze vennootschappen	116	90	45
Directiekosten in het buitenland inclusief tantièmes	36	24	20

Uit deze statistische gegevens blijkt duidelijk, hoe sterk de afvloeiing naar het buitenland van de betrokken gelden achteruit is gegaan; van 1929 op 1931 valt een vermindering te constateeren van f 202 millioen. Hoe belangrijk dit bedrag is, kan uit het volgende worden afgeleid. Het totaal aan remises aan het buitenland bedroeg in 1929 nog f 1.810 millioen, doch in 1931 slechts f 986 millioen. De totaal-vermindering over die jaren beliep dus f 824 millioen, waarvan f 547 millioen kwam op éen afnemning van den invoer, zoodat het overige gedeelte bijna geheel in beslag werd genomen door de inkrimping van geldzendingen aan dividenden, tantièmes, e.d.

Hierin openbaart zich het verschil in economische structuur tusschen Nederlandsch-Indië en bijvoorbeeld Britsch-Indië. In laatstgenoemd land is lang niet in dezelfde mate als ons overzeesch gewest, buitenlandsch kapitaal belegd. Wel heeft Britsch-Indië daarentegen belangrijke vaste rente dragende schulden aan het buitenland, doch deze zijn in een crisis als de tegenwoordige juist — in tegenstelling tot in het buitenland opgenomen aandeelen-kapitaal — een blok aan het been. Dat Britsch-Indië weinig dividendremises, doch des te meer vaste rente-verplichtingen aan het buitenland had, is voor dat land ook zeker een belangrijke oorzaak van de prijsgeving van den gouden standaard geweest, terwijl anderzijds voor Nederlandsch-Indië de sterke inkrimping van het groote bedrag, dat in normale tijden aan overgemaakte dividenden; enz. pleegt te worden overgemaakt, ongetwijfeld éen gewichtige reden is geweest voor de mogelijkheid om den Indischen gulden op goudpariteit te handhaven.

d. De hiervoren genoemde feiten zouden echter niet voldoende geweest zijn om de handhaving van den gouden standaard in Nederlandsch-Indië te handhaven. De crisis heeft in dat land zulk een sterke uitwerking gehad, dat zeer groote tekorten op de landsbegrooting zijn ontstaan, welke ondanks alle in het werk gestelde pogingen niet geheel konden worden weggewerkt, terwijl voorts als vaststaande mag worden aangenomen, dat verreweg het grootste deel der Indische bedrijven thans met verliezen werkt. De Indische Regeering is in de gelukkige omstandigheid, dat het Moederland uit overwegingen van staatkundige samenhoorigheid, internationaal prestige en eigenbelang bereid is gevonden om met credieten bij te springen. Wegens de in Indië heerschende kapitaalschaarschte, welke de oorzaak is van het ontbreken van éen eigenlijke geldmarkt daar te lande, konden de begrooingstekorten in Indië zelf in geringe mate door schatkistpapier worden gedekt. In verband daarmee zat er niets anders op dan dat het Moederland de benodigde gelden op korten termijn verstrekke. Dat het hier om hooge bedragen gaat, volgt uit de

¹⁾ Vgl. laatstelijk de Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel van 17 Juni 1932, blz. 620 vgg.

volgende opgaven van de in den loop der laatste jaren door de Nederlandsche schatkist en andere Rijksinstellingen aan Nederlandsch-Indië verleende voorschotten:

28 Dec. 1929 f	6.932.000
27 Dec. 1930	83.331.000
29 Dec. 1931	138.118.000
31 Dec. 1932	226.841.000
28 Febr. 1933	254.691.000,

waarbij dan nog valt te bedenken, dat na 1929 een vermindering heeft plaats gehad tengevolge van consolidatie door de uitgifte van obligatieleeningen ad f 37.880.000 en f 77.200.000 in 1930, f 100.000.000 in 1931 en f 106.500.000 in 1932, waarvan het provenu grootendeels strekte in mindering van de vlottende schuld aan de Nederlandsche schatkist.

Vorengenoemde zeer groote voorschotten worden begrijpelijk door de omstandigheid, dat de begroting van Nederlandsch-Indië den laatsten tijd de volgende tekorten opleverde:

1929 f	55.338.000,—
1930	138.104.000,—
1931	148.500.000,—
1932	157.000.000,—

Het ligt voor de hand, dat de creditverstrekkingen van het Moederland een sterke steun zijn voor den Indischen gulden.

Wat de particuliere bedrijven betreft, staat wel vast, dat de meeste voortdurend hunne verliezen moeten bestrijden uit de reserves, die in het buitenland (Nederland, Vereenigde Staten van Amerika, Engeland, België, enz.) plegen te worden aangehouden of met aanvullingen van eveneens buiten het gewest gevestigde moedermaatschappijen of woonachtige aandeelhouders. Hoe groot deze remises naar Nederlandsch-Indië zijn, die uit den aard der zaak een steun zijn voor den Indischen wisselkoers, is niet te benaderen. Gezien het groote aantal verliesgevende bedrijven mag echter wel worden aangenomen, dat deze geldzendingen zeer belangrijk zijn.

* * *

Uit het vorenstaande kan de conclusie worden getrokken, dat Nederlandsch-Indië er eensdeels in is geslaagd de goudpariteit van den Indischen gulden uit eigen kracht te handhaven, doch anderdeels door zijn bijzondere economische structuur, waardoor het de kwade gevolgen van de crisis op het buitenland — in de eerste plaats Nederland — heeft kunnen afweten. Inderdaad kan zonder overdrijving worden gezegd, dat de goudbasis van den Indischen gulden niet alleen in Indië zelf ligt, maar voor een belangrijk deel ook in het buitenland en speciaal in Nederland.

Mr. D. J. HULSHOFF POL.

VERWERKING VAN AARDAPPELEN OP SPIRITUS TER VERMENGING MET BENZINE ALS MOTORBRANDSTOF

Men schrijft ons van bevoegde zijde:

Bij het zoeken naar afzetgebied voor dat deel van den overvloedigen aardappeloogst 1932, hetwelk moeilijk verkoopbaar blijkt te zijn, wordt in den laatsten tijd herhaaldelijk, zoowel in de groote dagbladen als in de provinciale pers, gewezen op de mogelijkheid om dat overschot op spiritus te verwerken, om daarna dien spiritus, in een bepaald percentage door benzine vermengd, in den handel te brengen.

Uit de artikelen, die omtrent dit onderwerp tot heden werden gepubliceerd, spreekt een geest, alsof inderdaad langs genoemden weg een oplossing voor het moeilijke vraagstuk van de plaatsing van de overproductie van aardappelen gevonden zou kunnen worden.

Het zou jammer zijn, indien daardoor in landbouwkringen verwachtingen werden opgewekt, die later onvervulbaar zouden blijken.

Het zal daarom m.i. nuttig zijn, de àl of niet uit-

voerbaarheid van het bovenaangegeven denkbeeld eens rustig te bekijken, met behulp van cijfers, aan de practijk ontleend.

Dr. Molhuysen, Secretaris van het Koninklijk Nederlandsch Landbouw Comité, heeft in „De Telegraaf” van 10 Januari 1933 een exposé gegeven, waarin het bedoelde vraagstuk werd uiteengezet. Dit exposé geeft echter, doordat Dr. Molhuysen blijkbaar nog geen gelegenheid gehad heeft, de kwestie van verschillende kanten te bekijken, slechts een éézijdige beschouwing en zeer onvoldoende cijfers. Dr. M. is hiervan zelf overtuigd, want zijn eindconclusie is:

„Dit vraagstuk is dus wel waard om met ernst onder de oogen te worden gezien.”

Op dit exposé van den heer Dr. Molhuysen is thans in het Weekblad van den Noordbr. Christ. Boerenbond No. 1770 een artikel gevolgd van den heer Fr. Aarts, Voorzitter der Coöperatieve Landbouwindustrie te Bergeyk, en den heer P. Govers, accountant te Eindhoven, waarin aan de practijk ontleende cijfers omtrent de kosten van fabricatie van spiritus uit aardappelen worden gegeven.

De heer Aarts komt reeds dadelijk tot de conclusie, dat deze fabricatie alleen dan mogelijk zal zijn, wanneer een aanmerkelijke regeeringssteun wordt verleend.

Nu spreekt het wel vanzelf, dat met regeeringssteun alles mogelijk is.

Met voldoende regeeringssteun, d.w.z. met voldoende steun door alle belastingbetalende Nederlanders, kan men elk artikel fabriceren, hoe oneconomisch en hoe verliesgevend die fabricatie ook moege zijn.

De heer Aarts berekent, dat in Nederland 120 spiritusfabriekjes opgericht zouden moeten worden. De regeering zou de afname van de productie van die spiritusfabrieken tegen vast te stellen prijzen moeten garandeeren. Bij de bepaling van de prijzen, die de regeering garandeert, zou rekening gehouden moeten worden met de volgende factoren:

- 1). Productieprijs der aardappelen.
- 2). Verwerkingskosten in de plaatselijke fabrieken.
- 3). Vervoerkosten van den spiritus van de locale naar de centrale fabriek (welke laatste dient om den spiritus op het vereischte hooge gehalte te brengen).
- 4). Een matige winst ter dekking van het bedrijfsrisico etc.

Aan de hand dezer gegevens wordt de berekening van het bedrag, dat de regeering voor 1 H.L. aardappelspiritus zou moeten garandeeren, als volgt:

- 1). Nemen wij aan, dat de landbouwers genoeg nemen met een prijs van f 1,— per 100 KG. aardappelen, dan is, aangezien volgens den heer Aarts voor de productie van 1 H.L. spiritus 900 KG. aardappelen noodig zijn, de kostprijs der aardappelen per H.L. spiritus f 9,—
 - 2). De kosten om 1 H.L. motorspiritus uit aardappelen te vervaardigen, bedragen volgens berekening van den heer Aarts, na aftrek van f 1,50 voor spoeling-opbrengst „ 13,80
 - 3). De vervoerkosten van den spiritus van de 120 ruw-spiritusfabrieken naar de centrale fabriek, mogen wij laag geschat aannemen met 50 cts. per H.L. „ 0,50
- Totaal per H.L. f 23,30
- 4). Gesteld dat voor „een matige winst tot dekking van het bedrijfsrisico” met 10 pCt. genoeg wordt genomen, dan wordt dus de prijs, dien de regeering aan de spiritusfabrieken zou moeten garandeeren, per H.L. 100 pCt. f 25,90

Nu bestaat er in Nederland sedert tal van jaren een belangrijke spiritusindustrie, die slechts $\frac{1}{3}$ van hare productie op de binnenlandsche markt kan plaatsen en $\frac{2}{3}$ moet exporteeren.

Door maatregelen van de regeering zelve is in de laatste 10—15 jaar de binnenlandsche plaatsingsmogelijkheid voor de bestaande spiritusfabrieken voortdurend teruggelopen. De regeering heeft nl. den accijns op alcohol herhaaldelijk verhoogd, waardoor

deze thans bedraagt *f* 440,— per H.L. 100 pCt., een accijnsbedrag, hetwelk met uitzondering van Engeland, nergens in Europa wordt overtroffen.

Zelfs voor een product als eau de cologne, welk artikel toch niet meer als een zuivere luxe beschouwd mag worden, vraagt de regeering een accijns van *f* 440,— — 25 pCt. is *f* 330,— per H.L. 100 pCt. Bestond voor dit laatste product b.v. een matig accijnsbedrag, dan zou de bestaande spiritusindustrie duizenden H.L. méér in het binnenland kunnen plaatsen.

Maar hoe het ook zij, de situatie is op het oogblik deze, dat, als boven gezegd, $\frac{1}{2}$ van de Nederlandsche spiritusproductie moet worden en wordt geëxporteerd, tot prijzen, die natuurlijk afhankelijk zijn van die der buitenlandsche concurrentie.

De export van dien spiritus vindt voornamelijk plaats door de op coöperatieve grondslag werkende spiritusfabriek te Bergen op Zoom, welke eigendom is van duizenden Nederlandsche landbouwers, die door middel van die fabriek afzetgebied vinden voor hunne melasse.

De Nederlandsche spiritus-industrie heeft de concurrentie met het buitenland zonder eenigen regeeringssteun voortdurend weten vol te houden en is er zelfs in geslaagd, een zeer belangrijke plaats op de wereldmarkt in te nemen.

De laatstgenoemde groote groep landbouwers heeft dus door eigen kracht bereikt, dat zij afzetgebied vindt voor hare spiritusproductie en tevens het algemeen belang behartigt, daar de spiritusexport, die jaarlijks miljoenen guldens bedraagt, ten gunste komt van de Nederlandsche handelsbalans.

De prijs, dien deze bestaande spiritus-industrie echter voor haar spiritus op de exportmarkt ontvangt, bedraagt slechts 10 à 11 gulden per H.L. 100 pCt., dat is dus een opbrengst, welke *nog geringer is* dan het bedrag der *verwerkingskosten*, die de heer Aarts berekent bij het fabriceren van één H.L. aardappel-spiritus.

Het zou een zeer vreemde toestand worden, indien de regeering aan de ééne groep landbouwers (de aardappelproducenten) *f* 25,90 per H.L. spiritus garandeerde, terwijl de andere groep landbouwers (de reeds bestaande spiritusproducenten) door een grooten export van $\frac{1}{2}$ van hare productie zeer nuttig werk doet voor het algemeen landsbelang en als belooning daarvoor slechts *f* 11,— per H.L. 100 pCt. voor precies hetzelfde product ontvangt.

Het spreekt wel vanzelf, dat indien de regeering inderdaad een zoodanigen steun ging verleen, dat nieuwe spiritusfabrieken gebouwd zouden kunnen worden, zij ook aan de bestaande spiritusfabrieken denzelfden steun zou moeten garandeeren. Dit te meer, waar de bestaande fabrieken reeds jarenlang, ook door maatregelen der eigen regeering (accijnsverhoogen) zonder regeeringssteun een zwaren strijd op de exportmarkt hebben moeten voeren om hare producties te kunnen plaatsen.

De bestaande spiritusfabrieken hebben al zeer vaak overwogen, of het niet mogelijk zou zijn, een deel harer productie te plaatsen door vermenging van spiritus met benzine voor motorbrandstof. De export-prijs, dien de bestaande spiritusfabrieken thans maken, komt echter nog altijd aanmerkelijk beter uit dan de opbrengst van haar product zou kunnen bedragen bij vermenging met benzine. De werkelijke opbrengst van dien spiritus, dus afgezien van regeeringssteun, zou nl. in Nederland uiterst gering zijn. Ten bewijze hiervan het volgende:

Benzine kost op het oogenblik, aan de pomp geleverd, 11 cts. tot 12 cts. per Liter. Nemen wij het hoogste cijfer	12 cts. p. L.
Stel de kleinhandelaar verdient ..	$\frac{1}{2}$ „ „
	blijft... 11 $\frac{1}{2}$ „ „
Zeg vracht en service	1 „ „
	blijft... 10,5 ct. p. L.

In deze 10,5 cts. zit echter een hoog bedrag aan belasting.

Het gewone invoerrecht van benzine bedraagt	<i>f</i> 1,25 % KG.
Het bijzonder invoerrecht bedraagt ..	6,— „ „
	<i>f</i> 7,25 „ „
Geheven worden nog 30 opcenten ..	2,17 „ „
	Totaal... <i>f</i> 9,42 „ „

is bij een S. G. van 0,71 6,7 ct. p. L.
Er blijft dus netto als benzine-prijs over 3,8 ct. p. L.

De calorische waarde van spiritus is veel kleiner dan die van benzine (ca. 7500 voor benzine tegenover ca. 5200 voor spiritus). Indien de spiritus als motorbrandstof met de benzine moest concurreren, dus zonder *gedwongen* bijmenging, zooals de heeren Dr. Molhuysen en Aarts willen, dan zou de spiritus niet méér kunnen opbrengen dan

$\frac{5200}{7500} \times 3,8$ ct. = 2,63 ct. p. L. of <i>f</i> 2,63 p. H.L. spiritus 100 %	
De heer Aarts wil, dat de regeering garandeert	25,90 „ „
De regeeringssubsidie zou dus moeten bedragen	<i>f</i> 23,27 „ „

In bovenstaande berekening zijn wij uitgegaan van den werkelijken benzineprijs zonder belasting, omdat de Minister van Financiën nog onlangs heeft verklaard, dat hij de 30 opcenten op de benzine-belasting in geen geval kan missen. De Minister zal er dus zeker niet mede accoord gaan om, indien spiritus door de benzine wordt gemengd, b.v. in de verhouding van 10 pCt. spiritus 90 pCt. benzine of 20 pCt. spiritus 80 pCt. benzine, van dit mengsel alleen de benzine zwaar te belasten en de spiritus van de belasting vrij te laten, omdat hij dan 10 of 20 pCt. van de thans bestaande totale benzine-belasting zou derven.

De subsidie van *f* 23,27 per H.L. zou in een of anderen vorm op de Nederlandsche bevolking verhaald moeten worden.

Deze druk zou niet gering zijn. Immers, de invoer van benzine in Nederland, gebruikt voor automobielen en motorfietsen, bedraagt volgens het exposé van Dr. Molhuysen 350.000 tons of 4.930.000 H.L. per jaar. Indien de benzine vermengd wordt met 10 pCt. spiritus, zou het subsidie-bedrag, dat voor dezen spiritus betaald moet worden, dus bedragen:

$493.000 \times f 23,27 = f 11.472.110,—$, terwijl, indien 20 pCt. spiritus door de benzine wordt vermengd, die subsidie zou bedragen *f* 22.944.220,—.

De heer Aarts wil 400.000 tons aardappelen op spiritus verwerken. Daar volgens zijn berekening voor 1 H.L. spiritus 900 KG. aardappelen noodig zijn, wil hij dus produceeren 440.000 H.L. spiritus, dat is op 4.930.000 H.L. benzine, die in Nederland voor auto's gebruikt worden, dus een vermenging van ca. 9 pCt.

De heer Aarts zegt, dat voor iedere H.A., die circa 30.000 K.G. fabrieksaardappelen oplevert, minstens op *f* 100,— werkloon kan worden gerekend.

De landarbeiders krijgen dus aan loon van de 13.300 H.A. aardappelteelt, voor spiritusfabricatie bestemd	<i>f</i> 1.330.000
Aan de fabrieksarbeiders in de spiritusfabrieken, die de heer Aarts wil oprichten, zou volgens hem aan loon worden uitbetaald	1.500.000
Dus tezamen	<i>f</i> 2.830.000

Om die totaal loonuitkeering mogelijk te maken, moet de Nederlandsche regeering een subsidie geven van 9 pCt. van 4.930.000 H.L. $\times f 23,27 =$ rond *f* 10.325.000.

Wij vragen ons af, welk nut het heeft om, teneinde *f* 2.830.000 loon te kunnen uitkeeren, de Nederlandsche bevolking *f* 10.325.000 subsidie te laten betalen, terwijl de landbouwer dan voor zijn aardappelen toch maar *f* 1,— per 100 KG. krijgt. Het ware dan veel economischer, indien de regeering zonder meer *f* 4.000.000 subsidie aan de verbouwers van de 13.300 H.A. aardappelen gaf, —, dat is dus hetzelfde bedrag dat de landbouwers via spiritusverwerking met een

subsidie van f 10.325.000, voor hunne aardappelen zouden ontvingen — en die aardappelen gebruikte voor elk ander doel, waarbij geen verwerkingskosten komen, of dat bedrag bestemde tot steunverleening aan de landbouwers en de landarbeiders, op conditie dat de 13.300 H.A. aardappelen niet verbouwd worden.

Dr. Molhuysen gaat in zijn exposé in „De Telegraaf” nog veel verder. Hij wil de automobilisten dwingen, 27—28 pCt. spiritus door de benzine te mengen. Nemen wij aan, 27 pCt., dan zou dit neerkomen op een vermenging van 27 pCt. van 4.930.000 H.L. = 1.331.100 H.L. spiritus.

Hiervoor zou de regeering dus volgens onze voorgaande berekening een subsidie moeten geven van

$$1.331.100 \times f 23,27 = \text{rond } f 30.975.000,$$

en dat om een overschot van 1.219.000 tons aardappelen weg te werken.

De boeren ontvangen dan f 1,— per 100 KG. aardappelen, terwijl, indien de regeering hun dienzelfden gulden per 100 KG. aardappelen geeft zonder die op aardappelspiritus te verwerken, het bedrag dat de regeering te betalen zou hebben, slechts f 12.190.000 in plaats van f 30.975.000 zou zijn.

Uit het bovenstaande blijkt wel duidelijk, dat het uit den booze is te trachten een artikel, waarnaar geen voldoende vraag is, zonder met die onvoldoende vraag rekening te houden, in dezelfde hoeveelheden te blijven produceeren.

Bij alle steunverleeningen, die de regeering tot heden toe heeft gedaan, is zij uitgegaan van het principe, dat die steunverleeningen een tijdelijk karakter moeten hebben. Wat de heer Aarts hier echter wil, is een steunverleening van blijvend karakter. Immers, hij wil voor f 13.000.000 fabrieken bouwen. Deze fabrieken kunnen alleen blijven bestaan, indien daaraan blijvend de enorm hooge steunbedragen worden gegeven, die wij hierboven hebben berekend.

Mocht de regeering de steunverleening intrekken, dan wil de heer Aarts, dat de regeering de 120 fabrieken plus de centrale fabriek overneemt tegen de aanschaffingswaarde, verminderd met de plaats gehad hebbende afschrijvingen. Hij laat in het midden wat de regeering met die 121 waardelooze fabrieken zal moeten doen.

De regeeringssteun, die verleend moet worden, wil de heer Aarts putten uit den benzine-accijns. Bij de verwerking van 13.300 H.A. aardappelen op spiritus, zou, als boven berekend, die steun f 10.325.000 bedragen. De benzine-belasting, die de regeering op het oogenblik toucheert, bedraagt na de juist plaats gehad hebbende vermeerdering met 30 opcenten, 384.998 ton of rond 5.420.000 H.L. benzine à f 6,70 = rond f 36.300.000. Dat de Minister van Financiën bereid zou zijn, hiervan f 10.325.000 af te geven, betwijfelen wij zeer.

Bij de 27 pCt. vermenging, waarover Dr. Molhuysen spreekt, zou de Minister van de f 36.300.000 belasting, die hij toucheert, zelfs f 30.975.000 moeten afstaan.

Indien de heer Aarts bedoelt, dat de benzinebelasting ten bate van de aardappelen-verbouwers met het bedrag van de subsidie verhoogd zou moeten worden, dan zou die belasting, die voor elken liter benzine van 3,8 cent thans reeds 6,7 cent bedraagt, of ca. 175 pCt., nog eens bij 9 pCt. vermenging met f 10.325.000 verhoogd moeten worden. De belasting van het benzine-spiritusmengsel zou dan gaan bedragen f 46.625.000, of 8,6 cent per liter, dat is rond 226 pCt. van de waarde van de benzine.

Bij de 27 pCt. vermenging, die Dr. Molhuysen wil, zou de belasting van het benzine-spiritusmengsel, waarin 27 pCt. spiritus, met f 30.975.000 verhoogd moeten worden, en dus totaal gaan bedragen f 67.275.000 of 13,65 pCt. per L., is dus rond 359 pCt. van de waarde van de benzine.

Deze geweldige druk van 226 pCt. resp. 359 pCt. belasting zou dan op het binnenlandsch motorverkeer worden gelegd, wat tengevolge zou hebben, dat enorme schade zou worden toegebracht aan de bestaande

petroleum-maatschappijen. Immers er zou dan in nog sterkere mate dan thans reeds het geval is, naar een artikel ter vervanging van benzine gezocht worden. In „De Telegraaf” van 2 Maart 1933 wijst Prof. Ir. G. A. Brender à Brandis reeds op dit gevaar. Hij zet daar uiteen, dat door de hooge benzine-belasting nieuwe mogelijkheden voor het gebruik van andere brandstof dan benzine zijn ontstaan, en dat b.v. het gebruik van lichtgas en ruwe olie voor het drijven van automobielen reeds met veel succes wordt toegepast. Hij zegt verder:

„dit leert of behoort althans aan regeerende en wetgevende lichamen te leeren, dat men maar niet ougestraft belasting op een brandstof kan leggen, die in meerdere landen 100 tot 200 pCt. bedraagt van het bedrag, dat de producent voor zijn artikel ontvangt. Diesel-motoren en gecombineerd gas zullen haar (de benzine) eerst langzaam, allengs wellicht steeds méér, gaan vervangen. Welke schade hierdoor aan de Petroleummaatschappijen met haar miljardenkapitaal en hare honderdduizenden arbeiders en employe's over de geheele wereld, kan worden berokkend, is niet te berekenen, doch zeker zal dit méér zijn dan de opbrengst der belasting was.”

Wanneer men er op wijst, dat in het buitenland, Duitsland, Frankrijk, Tsjecho-Slowakije, eveneens regelingen bestaan, waarbij de vermenging van een bepaald percentage spiritus door de benzine wordt voorgeschreven, dan antwoord ik hierop, dat wij er ons over verheugen moeten, dat Nederland tenminste één noodlijdende industrie minder heeft dan het buitenland. In genoemde landen bestaan reeds gedurende tientallen van jaren honderden, ja duizenden kleine „landwirtschaftliche” spiritus-branderijtjes, die alleen hierin hun reden van bestaan vinden, dat in uitgestrekte dorre streken als Oost-Pruisen, Pommeren, etc., waar geen ander voldoende voedsel voor het vee aanwezig is, de spoeling, die bij de spiritus-fabricage uit aardappelen ontstaat, de boeren in staat stelt hun veestapel te onderhouden. In den tijd, toen al die kleine branderijen, welke aardappelen en beetwortelen als grondstof gebruiken, ontstonden, was ook het gebruik van alcohol voor consumptie-doeleinden in de verschillende landen ettelijke malen grooter dan thans, waardoor voor den spiritus in het binnenland afzet gevonden kon worden tot een eenigszins loonenden prijs. Sedert de afzet van den spiritus voor consumptiegebruik echter in die landen zeer aanmerkelijk is teruggelopen, en door den hoogen kostprijs, welken fabricatie van spiritus uit aardappelen in kleine fabriekjes vereischt, afzet voor andere doeleinden of voor elders niet loonend was, zijn die honderden fabriekjes alle feitelijk noodlijdend geworden en kunnen zonder staatssteun niet meer bestaan. Ondanks de gedwongen productie-beperving, die b.v. de Duitse staat den aardappelspiritus-branderijen aldaar oplegt, zijn de geproduceerde hoeveelheden spiritus, die de staat jaarlijks moet overnemen om de fabriekjes op de been te houden, nog zoo groot, dat de voorraden elk jaar weder groote zorg geven. Waar wij nu in Nederland het geluk hebben, in tegenstelling met landen als Duitsland, Frankrijk, Tsjecho-Slowakije, een spiritusindustrie te bezitten, die zich zonder hulp van Vadertje Staat op de been weet te houden, zou het de dwaasheid ten top voeren zijn, om, zoals de heer Aarts wil, hier 120 kleine aardappelspiritusfabrieken te gaan oprichten, waarvan bij voorbaat vaststaat, dat zij blijvend noodlijdend en blijvend op groote staatsubsidies aangewezen zullen zijn. Wij zouden dan willens en wetens noodtoestanden gaan scheppen, die in verschillende andere landen van Europa bestaan en daar, vooral in dezen crisistijd, voor de regeeringen de grootste zorg opleveren. Hoe duur dergelijke kleine spiritusfabrieken werken, blijkt wel duidelijk uit de mededeelingen van den Voorzitter van de Vereniging van Spiritusfabrikanten in Duitsland op de 80e algemeene vergadering, waarin volgens het „Zeitschrift fuer die Spiritusindustrie” van 16 Januari 1933 deze Voorzitter het volgende heeft gezegd:

„Im grossen und ganzen bedeutet es jedenfalls eine Verkenning der Sachlage, wenn man unter den heutigten Zeitverhältnissen glaubt, zum Bau einer Brennerei raten zu können. (Ausrufe: Sehr richtig). Die deutsche Spirituswirtschaft und wir alle leiden unter den jetzigen wirtschaftlichen Verhältnissen entsetzlich schwer.“ (dus ondanks de groote subsidies).

„Der Herr Monopolamtpräsident hat in einer Besprechung kürzlich erklärt, dass, wenn nicht Mittel und Wege gefunden werden, die es ermöglichen, den Treibstoff-Spiritus zu verbilligen, schliesslich nur noch ein Durchschnittspreis von 42 höchstens 44 R.M. in Frage kommen könne. Das ist aber ein Preis, meine Damen und Herren, der das deutsche Brennereigewerbe *totschlägt*. (Ausrufe „Sehr richtig“).“

Een prijs van Mk. 44,— komt uit op ca. f 26,40. Dit is een prijs, die volgens het bovenstaande het bestaan van aardappelspiritusfabrieken in Duitschland onmogelijk maakt.

Wanneer men nu bedenkt, dat de thans reeds bestaande Nederlandse spiritus-industrie, zonder regeringssubsidie te vragen, genoegen neemt met een opbrengstprijs voor haar product, die slechts ongeveer de helft bedraagt van den prijs, waarbij de Duitse aardappelspiritus-fabrieken *niet* kunnen bestaan, dan is het toch wel overduidelijk, hoe ongezonder en oneconomisch het zou zijn, de overproductie van aardappelen in Nederland te willen wegwerken door verwerking op spiritus.

Nood kan niet gekeerd worden door nieuwen nood te scheppen.

DE BESCHERMING VAN DEN DUITSCHEN LANDBOUW.

De verontwaardiging in ons land over de jongste tariefverhoogingen van Duitschland is volkomen begrijpelijk. Nederland behoort tot die landen, wier export daardoor het zwaarst wordt bedreigd, misschien wel zullen wij de nadeelen het ergst van allen ondervinden. Toch gelooven wij, dat protesten en onderhandelingen, die uitgaan van den grondslag onzer eigen belangen, geen kans op succes hebben. Duitschland zal de nadeelen voor Nederland niet ontkennen; het beschouwt deze als onvermijdelijke, en misschien betreurenswaardige gevolgen van de noodzakelijkheid om den eigen landbouw te helpen. De mogelijkheid van verweer voor Nederland en andere getroffen landen ligt in het betoog, dat de tariefverhoogingen uitsluitend allerwegen nadeelen zullen veroorzaken, zonder ook maar iemand voordeel te brengen, ook niet voor den Duitschen landbouw, in wiens belang zij zijn ingevoerd.

Wij zullen dit in het volgende, aan de hand van eenige cijfers, trachten aan te toonen. Er zijn in Duitschland zoowel invloedrijke personen als groepen, die ditzelfde standpunt innemen. Hun medewerking dient te worden verkregen, teneinde daardoor met beter gefundeerde en meer concrete tegenvoorstellen bij de Duitse regering te kunnen komen.

De bedoeling der verhoogde invoerrechten is in de eerste plaats „Preisschutz“ der Duitse landbouwproducten op de binnenlandsche markt. Deze prijsverhooging zal echter alleen daar optreden, waar de invoer uit het buitenland thans nog een rol van betekenis speelt, en de Duitse landbouw in staat is producten van ongeveer gelijkwaardige qualiteit te leveren. Zoodra dit niet meer het geval is, zoodra de onderlinge concurrentie der Duitse producenten doorslaggevend wordt voor de prijsbepaling, helpen invoerrechten niets meer.

Dit stadium is reeds bij de tarwe- en roggecultuur bereikt. Het invoersaldo van tarwe in Duitschland was verleden jaar tot 75 millioen Mark gedaald, terwijl het in 1929 nog ruim 400 millioen Mark bedroeg. De hoeveelheid van het invoersurplus was in 1932 ongeveer 560.000 ton, minder dan 10 pCt. van het tarweverbruik voor brood alleen. Deze geringe hoeveelheid harde tarwe zal men moeten blijven invoeren voor doeleinden, waarvoor geen zachte tarwe

bruikbaar is, want Duitschland kan nu eenmaal, evenmin als wij, harde tarwe produceeren. Overigens bestaat in Duitschland een mengebod voor broodmeel, dat het gebruik van bijna 100 pCt. binnenlandsche tarwe voorschrijft, zoodat de inheemsche tarwe geen concurrentie van de buitenlandsche ondervindt. Wat rogge betreft hangt het de laatste jaren van de overvloedigheid van den oogst af, of er een klein invoer dan wel uitvoersaldo optreedt.

Ondanks de uitschakeling der buitenlandsche concurrentie heeft de toenemende productie van deze granen in Duitschland, gepaard aan een verminderde consumptie door de crisisverhoudingen, tot een voortdurende prijsdaling dezer producten geleid, die zelfs grooter is geweest dan de daling op de wereldmarkten. Dit blijkt uit de volgende cijfers:

	Gen.	Gen.	Dec.
	1931	1932	1932
Tarweprijs Berlijn, R.M. per 100 KG.	24,88	22,95	18,87
„ A'dam, „ „ „ „	9,25	8,70	7,90
Roggeprijs Berlijn, „ „ „ „	18,28	17,85	15,36
„ A'dam, „ „ „ „	7,60	7,70	6,35

Het verschil tusschen de Duitse en de wereldmarktprijzen, dat voor tarwe in 1931 nog bijna 15 Mk. per 100 KG. bedroeg, was eind 1932 tot beneden de 11 Mk. gedaald, terwijl het prijsverschil bij rogge in denzelfden tijd van 10,60 Mk. tot 9 Mk. was verminderd.

Iets soortgelijks is bij boter het geval, waar het contingent slechts een totale invoer van 55.000 ton toestaat. Voor hetgeen boven deze hoeveelheid wordt gebruikt is de verbruiker dus geheel op de binnenlandsche productie aangewezen, hetgeen niet wegneemt, dat de boterprijs in Duitschland even hard daalt als in andere landen. Misschien is dit voorbeeld niet zoo sprekend als dat der graanprijzen, waarbij de buitenlandsche concurrentie thans reeds geheel is uitgeschakeld. Deze dalende graanprijzen toonen het voorland, waarheen de geheele Duitse landbouw en veeteelt gaat, indien na prohibatieve invoerrechten de inheemsche productie de markt gaat overvoeren.

Dat het daartoe in korten tijd zal komen is boven elken twijfel verheven. De landbouwers zullen zich op de tuinbouwteelt werpen, zij zullen kippen gaan fokken, en trachten al datgene te gaan produceeren, dat thans nog, goedkoop en van goede qualiteit, uit het buitenland wordt ingevoerd. Men houde echter in het oog, dat de invoer in Duitschland, ook van deze voedingsartikelen, slechts een fractie uitmaakt van het totale verbruik. Het botercontingent bedraagt 20 pCt. van het totale verbruik in Duitschland, de invoer van eieren misschien 25 pCt. van het binnenlandsche verbruik, die van vleesch minder dan 10 pCt. zelfs. In betrekkelijk korten tijd zullen de Duitse producenten in staat zijn deze marge in te halen.

Wij weten uit de ervaring van ons eigen land, hoe buitengewoon snel de kippenfokkerij kan toenemen. Wat tuinbouwproducten betreft moet men in het oog houden, dat omzetting van een paar procent der met graan bebouwde gronden in tuinbouwgronden reeds meer dan voldoende is om evenveel op te leveren als de geheele invoer bedraagt. Voortgang van de consumptievermindering tengevolge van gestegen prijzen en vergrootte werkloosheid zal ertoe bijdragen, om in zeer korten tijd een productie-overschot der beschermde landbouwartikelen op de binnenlandsche markt in Duitschland teweeg te brengen, met alle gevolgen daarvan.

Voor den Duitschen landbouwer zijn deze gevolgen zeer ernstig. Hij lijdt thans reeds ernstige verliezen bij prijzen, die belangrijk boven het prijsniveau in ons land liggen, ja, in vele gevallen hooger zijn dan de richtprijzen, die door verschillende steunwetten bij ons zijn vastgesteld, en die voldoende worden beschouwd om alle productiekosten, inclusief pacht- en hypotheeklasten, te dekken. Men vergelijkte daartoe slechts de volgende prijzen.

	Nederland Gem. '32	Deutschland Gem. '32	Dec. '32
Tarwe, in gld. per 100 KG.	10,50	13,60	11,15
Tarwe, richtprijs voor 1933	12,—		
Rogge, in gld. per 100 KG.	4,62	10,60	9,20
Boter, incl. steun van 1,5 cent per liter melk, of ca. 40 cent per KG. gld. 100 KG.	120,—	132,—	
Idem begin Jan. '33	104,—		128,—
Levende varkens, in gld. per 50 KG. voor Nederl. richtprijs ..	15,—	22,50	21,50

Wanneer onze boeren dergelijke prijzen ontvingen als de Duitse boeren gemiddeld in 1932, zouden zij misschien niet ophouden te mopperen, maar wij zouden toch geen behoefte aan landbouwsteunwetten hebben. De Duitse veeteelt ondervindt natuurlijk de nadeelen van de beschermde prijzen der granen, waardoor veevoeder duurder is geworden, maar daar staan tegenover lagere loonen dan in Nederland worden betaald, en bovendien belangrijke verlaging der hypotheekschulden, die in de practijk vrijwel op een algemeen moratorium neerkomt.

De jongste bepalingen van de noodverordening inzake de landbouwschulden stellen vast, dat men geen executie meer kan aanvragen wegens hypotheekschuld, wanneer één vierde van de reeds verlaagde rente tijdig is voldaan. De boer behoeft dus niet eens om uitstel van betaling te verzoeken, indien hij aan deze minimale renteverplichting voldoet. Van aflossing der hypotheeken is natuurlijk geen sprake. En indien de hypotheeknemer ook voor dit vierde deel der rente in gebreke blijft, kan de rechter nog executie weigeren, indien de hypotheeknemer een „Notstand” aantoonst.

Men dient zich in Nederland goed rekenschap te geven van dergelijke bepalingen, wanneer men tegen de verhooging der invoerrechten opkomt. Waar de Duitse regeering er niet voor terugschrikt om in het belang van den landbouw, of wat zij daarvoor houdt, dergelijke vitale belangen van groote groepen Duitschers aan te tasten, daar zal zij stellig niet aarzelen de belangen van buitenlandsche landbouwers op te offeren aan hetgeen haar als doel voor oogen zweeft.

De bovenstaande gegevens voeren ons dan ook tot de conclusie, dat de Duitse landbouw in zijn geheel — individueele uitzonderingen natuurlijk buiten beschouwing gelaten — minder rendabel produceert, veel hoogere kostprijzen heeft dan de landbouw en veeteelt in ons land.⁴⁾ Dat is de keerzijde der protectie. De bittere noodzaak om zich tegen goede en goedkoope buitenlandsche concurrentie te weer te stellen, heeft in de broeikasatmosfeer van het Duitse tarief van invoerrechten ontbroken, met het resultaat, dat de Duitse landbouwer op een vrije markt, in concurrentie met de omringende landen, Nederland, Denemarken, zowel als België, vermoedelijk verre het onderspit zou delven. Slechts wanneer het tot uitvoer der betrokken producten gaat komen, worden die nadeelen der protectie gedeeltelijk opgeheven, zooals bij de Duitse industrie het geval is. Dan wordt men weer gedwongen op de buitenlandsche markten het product zoo goedkoop mogelijk aan te bieden. Waar het voor Duitsland echter om voorziening der binnenlandsche markt met eigen landbouwproducten gaat, zal qualiteit, zowel als kost-

⁴⁾ Ter illustratie van het verschil in bodemopbrengst en melkproductie in Duitsland en Nederland, geven wij hier nog eenige opbrengstcijfers, die ontleend zijn aan het Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich, en aan de Mededeelingen van de Nederlandsche Dir. van Landbouw. De bodemopbrengst is gemiddeld genomen voor de jaren 1930 en 1931, om verschillen door goede en slechte oogsten zoo goed mogelijk uit te schakelen. Alleen de opbrengst van erwten en boonen is uitsluitend op 1931 gebaseerd, daar gegevens omtrent 1930 ontbraken.

Opbrengst	Tarwe	Rogge	Gerst	Haver	Suikerb.	Erwten	Melk (p. koe)
	in Tonnen					in Liter	
Duitsland....	2,04	1,58	1,87	1,75	29,93	1,56	23,74
Nederland.....	2,62	1,99	2,66	1,96	32,49	2,19	ca. 35,00
Nederl. in proc. van Duitsland	128%	126%	142%	112%	108%	140%	147,5%

prijs der producten, bij deze bescherming vooralnog onbevredigend blijven.

Er zal thans nog krachtiger op dezen weg van ruïneering van den Duitse landbouw worden voortgegaan. Het resultaat staat tevoren vast. Hoe meer de grenzen worden afgesloten, hoe meer men zal trachten de binnenlandsche prijzen van landbouwproducten kunstmatig op te drijven, des te spoediger komt men aan het grenspunt van oververzadiging der binnenlandsche markt en de daaruit voortvloeiende prijsdaling, waartegen dan geen invoerrechten meer helpen.

Dit surplus op de binnenlandsche markt in Duitsland is natuurlijk betrekkelijk. Een land met hoog ontwikkelde industrie, met concentratie van het overgrote deel der bevolking in steden, kan nooit genoeg landbouwproducten opleveren voor een behoorlijke voeding der stadsbevolking. De ellende van Duitsland is echter het gevolg van de schrikbarende onderconsumptie der groote massa. Indien men de industriële bevolking van Duitsland weer aan het werk kon brengen, was de nood van den Duitse landbouw daarmee ineens verdwenen. Dan zou ook blijken, dat er weer allerlei levensmiddelen, vooral veredelde producten, noodig zijn, die Duitsland niet in voldoende mate kan leveren, en importeeran moet, zooals elk industrieel hoog ontwikkeld land.

Het is uitermate toekenend voor de huidige ontwikkeling, wat in het Wochenbericht des Institut für Konjunkturforschung van 1 Febr. wordt medegedeeld omtrent melk en zuivelproducten (blz. 183).

„Zeer sterk had de afzet van flesschenmelk onder de depressie te lijden. Deze zank, volgens de gegevens van 1934 zuivelbedrijven, van Jan. tot Oct. 1932 tot 23 pCt. onder dien van het vorige jaar. Niet zoo sterk is de verkoop van versche melk voor directe consumptie verminderd. Maar toch was de achteruitgang zóó groot, dat belangrijk meer melk tot boter moest worden verwerkt, daar de totale melkproductie even groot was als verleden jaar. Terwijl dus de verkoop van consumptiemelk daalde, steeg de boterproductie.”

Neemt men daarnaast, als voorbeeld slechts, dat door tientallen soortgelijke kon worden aangevuld, het vleeschverbruik in Duitsland, dan blijkt dit in het derde kwartaal van 1932, volgens de laatst gepubliceerde gegevens, juist 700.000 ton te hebben bedragen, terwijl het verbruik in het laatst van 1931 nog ruim 900.000 ton bedroeg. Ieder volgend kwartaal vertoont een regelmatige vermindering in vergelijking met het voorgaande.

Welstand voor den landbouwer is in Duitsland onmogelijk, er kan geen einde worden gemaakt aan den huidige noodtoestand — die ongetwijfeld bestaat — dan op de basis van opbloei der industrie, en daardoor uitbreiding der consumptie. Zou men van buitenlandsche zijde dan ook den stroom, die thans — in blinde vertwijfeling — den weg naar autarkie opgaat, tot staan willen brengen, dan is zulks slechts mogelijk door mede te werken aan een verlevendiging der industriële bedrijvigheid in Duitsland, dus door het koopen van Duitse industrieproducten.

In dit opzicht moet men — zoo mogelijk in samenwerking met andere landen, b.v. met de Oslo-staten, die grootendeels in een soortgelijke positie als Nederland verkeeren ten aanzien van den uitvoer naar Duitsland — trachten concrete voorstellen te doen. Benzijdige verdediging van eigen belangen verscherpt slechts de tegenstelling Duitsland—Buitenland, en maakt tevoren iedere onderhandeling nutteloos. Is men niet in staat de Duitse industrie in dit opzicht iets positiefs aan te bieden, dat als een ruilobject kan worden beschouwd, dan zullen vergeldingsmaatregelen hun uitwerking missen. Daarop zijn de Duitschers voorbereid, en in ieder geval zal de huidige regeering, die steun aan den landbouw voorop heeft gesteld, zich daarvan niet laten afhouden, wanneer de industrie de nadeelgevolgen daarvan, door vermindering der buitenlandsche bestellingen, ondervindt.

DE DUITSCHE REGULINGEN VAN HET GELDVERKEER.

Terwijl in vroeger tijden de bemoeienis van de overheid zich ertoe beperkte in handelsverdragen de grondslagen voor het handelsverkeer te leggen, zoo heeft de crisis ertoe geleid, dat de overheid zich in vrijwel alle landen met de regeling en organisatie van het handelsverkeer en in het bijzonder ook van het geldverkeer heeft moeten inlaten.

Deze verregaande bemoeienis van de overheid, die in het internationale handelsverkeer o.a. tot uitdrukking komt in de regeling van het geldverkeer, heeft er mede toe geleid, dat over deze vorm van staatsbemoeienis overeenkomsten tusschen de verschillende landen getroffen worden.

Bij de afsluiting van vele der bestaande handelsverdragen werd aan een dergelijke ontwikkeling nog niet gedacht. De formulering der in deze verdragen opgenomen clause der meestbegunstiging houdt er geen rekening mee. Zoo kan in vele gevallen de vraag ontstaan, of de in de verdragen opgenomen clause der meestbegunstiging zich ook op deze nieuwe regelingen uitstrekt. Zoolang de betrokken landen wenschen vast te houden aan de meestbegunstiging — gelijk Duitschland bijvoorbeeld doet — dan is er geen andere oplossing, dan de in de verdragen in beginsel voor het goederenverkeer neergelegde meestbegunstiging ook consequent op dit nieuwe gebied toe te passen. De gelijke behandeling van alle landen zij ook hier het richtsnoer. Het zoude in strijd zijn met de internationale loyaliteit, indien men wilde trachten, zich op dit gebied door een formalistische interpretatie zich aan de toepassing van dit beginsel te onttrekken.

Duitschland was door de ontwikkeling van zijn betalingsbalans gedwongen, het geldverkeer met het buitenland aan bepaalde regelingen te onderwerpen. Er werd daarbij steeds op den voorgrond gesteld, dat de Duitse regering deze maatregelen uitsluitend met het oog op de bescherming van de Mark getroffen had en daarbij geenerlei handelspolitieke doeleinden nastreefde.

Al spoedig bleek het in de practijk gewenscht, ook voor dit onderwerp met vreemde regeringen afspraken te treffen. De eerste regeling dezer aard, die tot stand kwam, was het zoogenaamde Clearing-verdrag tusschen Duitschland en Hongarije van 13 April 1932. Deze overeenkomst kwam tot stand in den vorm van een verdrag tusschen beide staten, hetwelk op de voor handelsverdragen gebruikelijke wijze in het Duitse Staatsblad gepubliceerd werd.

Practisch komt deze regeling hierop neer, dat de Hongaarsche Nationale Bank de Duitse inkoop in Hongarije financiert en over de tegenwaarde hiervan slechts op bepaalde wijze, in het bijzonder ter betaling van vroegere inkoop van Hongaarsche aankopen in Duitschland mag beschikken.

Daar in het tractaat een vaste koers voor de verrekening tusschen Mark en Pengoe was vastgelegd en de koers van de Pengoe inmiddels gedaald is, heeft dit verdrag in de practijk weinig opgeleverd en zal naar alle waarschijnlijkheid dezer dagen worden opgeheven.

De volgende overeenkomsten op dit gebied werden niet meer gepubliceerd. Zij droegen een onderhandsch karakter en kwamen dikwerf ook tot stand in den vorm van afspraken tusschen de Duitse Rijksbank en de circulatiebanken der vreemde landen. Hierdoor werd inbreuk gemaakt op het beginsel der openbaarheid der regelingen van het internationale handelsverkeer. De openbaarheid is van groote betekenis om de overige landen de gelegenheid te bieden voor hunne belangen op te komen en tevens voor die landen, die aanspraak op de algemeene en onbeperkte meestbegunstiging hebben, teneinde zich ervan te kunnen overtuigen, dat hen ook inderdaad alle voordeelen en gunsten, waarop zij rechtens aanspraak hebben, worden verleend.

Deze onderhandsche regelingen scheppen in de

tegenwoordige moeilijke tijden een sfeer van wantrouwen.

Een belangrijke regeling van het geldverkeer was het Duitse-Italiaansche Verdrag van Juni 1932. Dit verdrag stelde practisch de Duitse regeling van het geldverkeer voor Italië buiten werking. In zoverre de toegewezen vreemde geldsoorten niet voldoende waren, om den Italiaanschen invoer te betalen, konden de resteerende bedragen op een geblokkeerde rekening gestort worden, die tot betaling van den Duitschen invoer in Italië gebruikt kan worden.

Deze regeling trok ook elders sterk de aandacht. Men herinnerde zich het beginsel der meestbegunstiging en drong op gelijke behandeling aan. Resultaat was, dat deze overeenkomst met ingang van 30 September 1932 wederom werd opgezegd. Er zijn zelfs booze tongen, die beweren, dat deze gunstige regeling slechts was ingevoerd om Italië voor Lausanne gunstig te stemmen en daarom na Lausanne wederom opgeheven kon worden.

Er volgde nu verder een reeks van overeenkomsten. Enkele hadden het uitgesproken doel om vastgevroren Duitse tegoeden in het buitenland te mobiliseeren. De Duitse-Hongaarsche overeenkomst diende daarbij als voorbeeld. Er kwamen ook een aantal particuliere clearing-overeenkomsten tot stand, waarbij volle betaling van goederen tot een gelijke waarde door de bevoegde autoriteiten der beide landen werd toegelaten. Deze clearing-overeenkomsten kwamen als regel tot stand met landen, die zelf ook een regeling van het geldverkeer met het buitenland hadden. Zij ontleenden hunne betekenis aan het feit, dat de overheid in de betrokken landen de officiële organen, belast met de regeling van het geldverkeer, opdracht gaven overeenkomstig den inhoud van deze clearing-overeenkomsten te handelen bij de verleenning van hunne noodzakelijke medewerking bij de doorvoering dezer overeenkomsten. Zij kwamen in de practijk aan beide zijden op een voorkeursbehandeling neer. Landen als Nederland, die de Duitse tegoeden niet gebonden hadden, stonden dus bij de andere landen ten achter.

Voorts werden tusschen de Rijksbank en de circulatiebanken van Oost- en Zuidoost-Europa regelingen getroffen, die een directe verrekening van het handelsverkeer tusschen de beide landen onder uitsluiting van elke vreemde geldsoort uitsloten.

Het initiatief tot deze regelingen ging van Duitschland uit. De uitvoerproducten dezer landen, b.v. Grieksche tabak, moesten door Duitschland meestal betaald worden in hoogwaardige geldsoorten, b.v. Nederlandsche guldens. Hierin ligt ook de verklaring voor het feit, dat de Duitse Rijksbank bij een uitvoeroverschot volgens de Duitse handelsstatistiek naar Nederland van gemiddeld R.M. 29.100.000 per maand toch nog een tekort aan Guldens per maand heeft van R.M. 20 tot 30.000.000. Ongetwijfeld leveren de onzichtbare posten van de Nederlandsch-Duitse betalingsbalans zooals vrachten, assurantie, rente, aflossingen enz. een saldo ten gunste van Nederland op. Ofschoon geen cijfers hieromtrent bekend zijn, zoo kan toch met zekerheid gezegd worden, dat deze onzichtbare posten nooit een bedrag van R.M. 49.100.000 tot 59.100.000 per maand kunnen uitmaken. Zij zijn zeker belangrijk lager. Het verschil kan slechts verklaard worden, doordat voor een aanzienlijk bedrag per maand goederen van anderen dan Nederlandschen oorsprong in Nederlandsche guldens naar Duitschland verkocht worden en de balans der Nederlandsche Guldens bij de Rijksbank belasten. Daarentegen had Duitschland de grootste moeite om uit deze Oost- en Zuid-Europeesche landen de betaling van zijn invoer te verkrijgen en zoo dit al lukte, dan ontving hij deze in den vorm van de minder waardevolle geldsoorten dezer landen. De Duitse Rijksbank kreeg op deze wijze een overschot aan Oost- en Zuid-Europeesche geldsoorten, die zoodra zij eenmaal betaald waren, bovendien door de Duitse

exporteurs met graagte aan de Rijksbank werden afgeleverd. Daartegenover stond een tekort aan geldsoorten als Guldens enz., die lang niet in hetzelfde tempo naar de Rijksbank terugvloeiden. Hierdoor wordt het streven van de Rijksbank verklaarbaar, om het betalingsverkeer met deze landen direct zonder verrekening in vreemde geldsoorten af te wikkelen. Duitschland kan dan van zijn Drachmen gebruik maken om zijne inkoop in Griekenland te financieren. Door deze wijze van behandeling ontstaat bovendien in het betalingsverkeer tusschen Duitschland en deze landen een meer direct verband, die het aan Duitschland gemakkelijker maakt op deze landen een directen druk uit te oefenen om hen tot vlotter betalen te bewegen.

Hoe staat Nederland nu hier tegenover?

Het is ongetwijfeld voor de exporteurs van de producten van Nederlandschen oorsprong van belang, dat de guldenbalans van de Rijksbank ontlast wordt van alle guldensbedragen, die geen betrekking hebben op uitvoer van Nederlandsche producten.

In zoverre de transacties in de vreemde producten, die naar Duitschland in Guldens verkocht worden, door bemiddeling van Nederlandsche huizen tot stand komen, zullen deze firma's thans op de moeilijkheid stuiten, dat aan hun afnemers in Duitschland b.v. voor hun Grieksche tabak geen guldens meer, maar uitsluitend Drachmen voor de betaling toegewezen worden. In vele gevallen zal hun bedrijf hierdoor met nieuwe koersrisico's belast worden, die hen ertoe zal brengen hunne bemiddeling op te geven. De mogelijkheden voor den Nederlandschen handel en in verband daarmee ook van de Nederlandsche scheepvaart en van het Nederlandsche bankwezen worden er wezenlijk door verminderd.

Van een algemeen standpunt beteekent deze regeling ook weer een belangrijke stap achteruit op den weg naar herstel eener vrije wereldhuishouding.

Er kwamen voorts een aantal regelingen tot stand, waarbij bepaald werd, dat Deutsche importeurs, die in het bezit zijn van een algemeene deviezenvergunning en die niet voldoende middelen toegewezen kregen, om de goederen, die zij binnen het kader van hun tot nu toe bestaande handelsbedrijf uit den vreemde betrokken, volledig moesten betalen en de ontbrekende bedragen mochten storten op een bijzondere rekening van de circulatiebank van hun land, die daarover mag beschikken tot betaling van goederen, die het betrokken land uit Duitschland betreft, alsmede voor het doen van andere betalingen naar Duitschland. De waarde van deze regeling hangt daarvan af, welk gebruik de vreemde circulatiebanken kunnen maken van de gelden, die op hun rekening gestort worden.

De eerste regeling van dezen aard kwam tot stand in Juni 1932 met Denemarken en beoogde volgens het reeds aangehaalde verslag van de Deutsche regering de bevordering van een zogenaamde „zusatzlichen" goederenruil tusschen beide landen.

Op 19 Juli 1932 kwam een soortgelijke regeling met Zwitserland tot stand. Het rapport der Deutsche regering zegt hiervan: „dat het verdrag o.a. voor de vergrootte aankoop van Zwitsersche goederen voor Deutsche rekening een bijzondere rekening bij de Rijksbank ten behoeve van de Zwitsersche Nationale Bank inrichtte", waarbij de samenhang met de handelspolitiek in het algemeen nog eens onderstreept werd door de mededeeling, dat Duitschland hier tegenover voordeelen op het gebied van de Zwitsersche invoercontingenten verkreeg.

Op 17 April 1932 volgde een nieuwe regeling met Italië op denzelfden grondslag, terwijl inmiddels ook eene regeling met Zweden tot stand kwam.

Begin October werd aan Nederland eenzelfde aanbod gedaan, waarvan het meergenoemde verslag van de Deutsche regering vaststelde, dat Nederland er in November 1932 nog niet op teruggekomen was. Deze regeling kwam eindelijk 31 December 1932 tot

stand. Zij werd in de Economisch-Statistische Berichten van 11 Januari 1933 (Nr. 889) uitvoerig besproken. Regelingen van dezelfde strekking met Frankrijk, België en Luxemburg waren inmiddels eveneens afgesloten, terwijl in 1933 Noorwegen nog aan de lijst werd toegevoegd. Deze regelingen zijn alle aangegaan onder voorwaarde, dat zij niet tot een aanmerkelijke wijziging van de bestaande verhouding tusschen den invoer en den uitvoer tusschen Duitschland en het contracteerende land mag leiden.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bedragen, die vreemde landen tegenover elke 100 Rijksmark, voor welke Duitschland in deze landen gekocht heeft, hunnerzijds in Duitschland voor aankopen hebben besteed.

Eerst volge hier het overzicht volgens de Deutsche statistiek:

Inkoop der vreemde landen per 100 Rijksmark, welke Duitschland in elk dezer landen besteed heeft.

	1913	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Denemarken	148	111	119	130	161	202	135
Zwitserland	251	147	174	197	246	329	447
Zweden	95	153	170	136	162	269	240
Italië	120	87	117	136	133	127	123
België en Luxemburg	160	81	103	136	185	209	205
Nederland	194	160	165	193	215	249	232
Noorwegen	197	144	140	158	195	265	194

De cursief gedrukte cijfers geven het hoogtepunt van de vreemde inkoop in Duitschland aan.

Indien men deze cijfers in het algemeen beschouwt, dan kan worden vastgesteld; dat de inkoop van alle landen per 100 Rijksmark, welke Duitschland in deze landen besteed heeft, sedert 1927 sterk zijn toegenomen, om in het algemeen in 1931 het hoogtepunt te bereiken. Zwitserland bereikte het in 1932 en Italië in 1929. Vanaf het hoogtepunt trad wederom een vermindering van de vreemde inkoop in Duitschland in.

Indien men dezelfde berekeningen thans uitvoert aan de hand van de statistieken van de vreemde landen, komt men weliswaar tot andere cijfers, die echter in het algemeen dezelfde tendenz uitwijzen, doch anderzijds ook opvallende verschillen vertoonen.

Inkoop der vreemde landen per 100 Rijksmark, welke Duitschland in elk dezer landen besteed heeft.

	1913	1927	1928	1929	1930	1931	1932 ¹⁾
Denemarken	207	163	169	176	230	282	233
Zwitserland	206	139	165	204	260	341	445
Zweden	162	179	267	199	237	474	195
Italië	178 ²⁾	89	118	150	140	140	160
België en Luxemb.	81	80	95	130	174	170	162
Nederland	77	140	156	185	210	242	219
Noorwegen	262	233	239	272	286	—	—

¹⁾ Deze cijfers betreffen uitsluitend het eerste halve jaar 1932.

²⁾ Gemiddeld voor de jaren 1910—1914.

Indien men thans de cijfers van 1913 met die van 1932 vergelijkt, komt men tot het volgende resultaat. (Zie tabel op pag. 221, bovenaan).

De verschillen tusschen de vreemde en de Deutsche statistieken zijn zeer belangrijk. Ten deele vloeien zij voort uit een verschil in waardeering bij den uitvoer uit het eene land en den invoer in het andere land, ten deele uit een verschil in de wijze van samenstelling der statistieken. Een volledige verklaring dezer verschillen zoude voor elk land een diepgaande studie vereischen van de methodes der statistische samenvatting van de handelsbeweging.

In dit opstel kan worden volstaan met de aandacht op deze verschillen te vestigen, die het nog bezwaarlijker maken om de verhouding tusschen den in- en uitvoer volgens de handelsstatistiek tot den grondslag van de handelspolitiek te maken. Daartoe bevatten de huidige handelsstatistieken, afgezien nog van de principiële bezwaren tegen deze methode, te veel onnauwkeurigheden, om ook maar een enigszins nauwkeurig beeld van de werkelijke belangen van elk land bij het wederkeerig handelsverkeer te geven.

Inkopen der vreemde landen per 100 Rijksmark, welke Duitschland in elk dezer landen besteed heeft.

	1913 volgens de Duitsche statistiek	1913 volgens de buitenlandsche statistiek	1932 volgens de Duitsche statistiek	1932 volgens de buitenlandsche statistiek	Toename () of afname (—) in %	
					volgens de Duit- sche statistiek	volgens de buit- tenl. statistiek
Denemarken	148	207	135	233	— 9 %	+ 13 %
Zwitserland	251	206	447	445	+ 78 %	+ 116 %
Zweden	95	162	240	195	+ 153 %	+ 20 %
Italië	120	178	123	160	+ 3 %	— 10 %
België en Luxemb..	160	81	205	162	+ 28 %	+ 100 %
Nederland	194	77	232	219	+ 20 %	+ 184 %
Noorwegen	197	262	194		— 2 %	

Volledigheidshalve zij nog vermeld, dat zich bij deze regelingen de vraag voordoet, of zij betrekking hebben op de goederen van Nederlandschen oorsprong dan wel of zij ook betrekking hebben op goederen, die weliswaar over de Duitsch-Nederlandsche grens in Duitschland worden ingevoerd, b.v. tabak, dan wel op goederen, die voor Nederlandsche rekening eventueel op andere wegen direct van het land van herkomst naar Duitschland geleverd worden.

De regelingen voorzien hierin zelf niet.

Men heeft dit zelfs met opzet eruit gelaten, om tijdens den duur van de overeenkomst te kunnen overzien hoe de zaak in de praktijk werkt. Een welwillende en ruime toepassing lag bij het tot stand komen der regeling in de bedoeling.

Hoe dit ook zij, ligt hierin toch in elk geval een element van groote onzekerheid.

De bovenstaande cijfers wijzen bovendien uit, dat het handelsverkeer van Duitschland met alle daarvoor in aanmerking komende landen in de laatste jaren steeds aan belangrijke verschuivingen onderhevig was en dat dus het vastleggen van een ter zijde der afsluiting van de regeling voorhanden verhouding van in- tot uitvoer geenszins als een stabiele basis beschouwd kan worden.

Ten aanzien van Nederland is het in het bijzonder van belang de aandacht erop te vestigen, dat de cijfers van de Nederlandsche handelsstatistiek een voor Nederland wezenlijk gunstiger beeld geven dan die van de Duitsche handelsstatistiek.

Men krijgt uit dit geheel complex der Duitsche maatregelen den indruk, dat Duitschland op zijn talrijke relaties een zware druk wil uitoefenen om te voorkomen, dat de voor Duitschland abnormaal gunstige cijfers voor 1931 wederom verminderen en zich op het niveau van 1913 aansluiten.

Hoewel van ondergeschikt belang moet hier toch nog de aandacht gevraagd worden voor de regelingen ten aanzien van het beschikken over reisgelden naar het buitenland. Ook hierbij genoten de landen, die hunnerzijds de beschikking over Duitsche tegoeden belemmerd hebben, wederom de voorkeur. Dit zijn de regelingen, die volgens het verslag van de Duitsche regering ten doel hadden, vastgelegde export-tegoeden te mobiliseeren. Tot deze groep van overeenkomsten behoort o.a. het verdrag met Tsjecho-Slowakije van 1 Juli 1932 ter bevordering van het bezoek aan Tsjechische badplaatsen.

Op 29 Juni 1932 kwam bovendien met Zwitserland een zoogenaamde „reisregeling” tot stand, die aan dit land eveneens bijzondere voordeelen toestond.

Op het gebied van de beschikbaarstelling van gelden voor reizen naar de verschillende landen bestaat derhalve ook een ongelijkheid, waarbij Nederland niet tot degenen behoort, die gunstig behandeld worden.¹⁾

Reizigers naar Nederland mogen slechts R.M. 200 medenemen, terwijl voor vele landen reeds belangrijk grootere bedragen zijn toegestaan. Hier mag ongetwijfeld de vraag gesteld worden, of de Nederlandsche regering op een gunstigere regeling heeft aangedrongen.

Tenslotte zij nog de aandacht gevraagd voor de betaling van den Duitschen uitvoer met zoogenaamde „Auslandsbonds”.

De koers van de Duitsche industriële obligaties in het buitenland is lager dan de koers van dezelfde obligaties aan de Duitsche beurzen. Dit verschil in niveau wordt gehandhaafd door het feit, dat aan de Duitsche beurzen en in het algemeen tot den handel in Duitschland alleen die bonds toegelaten worden, die of als oorspronkelijk Duitsch bezit geregistreerd zijn of later deze registratie verkregen hebben.

Deze registratie, die de handelswaarde van deze bonds met 10—20 pCt. verhoogt, werd door de Duitsche regering verleend om Duitsche exporteurs van geval tot geval in staat te stellen om van deze marges gebruik te maken om orders te verkrijgen, die hen anders zouden zijn ontgaan.

Het valt buiten het kader van dit opstel, om na te gaan, in hoeverre hierdoor inbreuk gemaakt wordt op regelingen als de Stilstand-overeenkomst.

In elk geval biedt het verlenen van registratie op Duitsche buitenlandse bonds ook een middel om aan bepaalde landen zekere voordeelen te doen toekomen, die hen zouden kunnen bewegen, om bijvoorbeeld hunne bezwaren tegen verhooging van bepaalde invoerrechten op te geven.

Bij de gecompliceerde regelingen, die er op het gebied van het geldverkeer bestaan, kan ook dit opstel er geen aanspraak op maken volledig te zijn.

Het hier gegeven overzicht is echter meer dan voldoende om met kracht aan te dringen op de volledige openbaarheid van alle regelingen, die op dit gebied aan de directe of indirecte medewerking van de overheid hun kracht ontleenen en het handelsverkeer of de daaruit voortvloeiende verrekeningen beïnvloeden, alsmede op de toepassing van het beginsel der meestbegunstiging op dit gebied.

A. E. VON SAHER.

¹⁾ Naar Oostenrijk, Rusland, Zwitserland en Tsjecho-Slowakije mogen boven en behalve de R.M. 200,— die voor alle landen gelden, per persoon en per maand R.M. 500 uitgevoerd worden. Onder bepaalde voorwaarden mogen bovendien naar Rusland en Zwitserland nog eens R.M. 500 per persoon en per maand — dus in totaal R.M. 1200 — uitgevoerd worden.

DE CRISIS EN DE GELDPOLITIEK.

Prof. Mr. A. M. de Jong schrijft ons:

In de belangwekkende beschouwing, die hij in nummer 895 van dit weekblad wijdde aan de door de commissie-Trip opgestelde en toegelichte agenda voor de in den loop van dit jaar te houden Monetaire en Economische Conferentie, houdt Prof. G. M. Verrijn Stuart zich in het bijzonder bezig met de vraag, welke maatregelen op het gebied der geld- en credietpolitiek zouden kunnen worden genomen ter bestrijding van de economische crisis waaronder de wereld nu reeds verscheidene jaren gebukt gaat. Prof. Verrijn Stuart meent — als ik zijn betoog goed begrepen heb — dat deze kwestie voor het oogenblik vrijwel identiek is met wat hij het „reflatievraagstuk” noemt. Hij is van oordeel dat het mogelijk en wenschelijk moet worden geacht, door monetaire maatregelen een stijging van het algemeen prijsniveau teweeg te brengen zonder tot inflatie in den strikten zin van het woord over te gaan. En hij beveelt daartoe vier middelen aan, te weten: (1) vorming van een *Monetary Normalisation*

Fund in den geest als op de conferentie van Stresa werd voorgesteld; (2) oprichting van een *International Credit Institute*, „the object of which would be to set in motion capital which is at present lying idle”; (3) verlaging van de verplichte dekkingspercentages der centrale banken; en (4) het tot stand brengen van een internationale conventie waarbij aan de centrale banken de plicht zou worden opgelegd om, zoodra haar goudvoorraad een zeker nader overeen te komen percentage overschrijdt, het surplus aan goud boven dit percentage ter beschikking te stellen van de *Bank for International Settlements* in Bazel, teneinde het aan de internationale credietverleening te doen ten goede komen. Prof. Verrijn Stuart is van oordeel dat verwezenlijking van deze vier voorstellen, voor de eerste drie waarvan hij aanknoopingspunten meent te vinden in het rapport van de commissie tot voorbereiding van de Wereldconferentie, een zeer heilzamen invloed op het economisch leven zou hebben. Ik moet bekennen dat ik in deze van een eenigszins ander gevoelen ben. Het wil mij voorkomen dat de Wereldconferentie de zaak van het monetaire herstel weinig verder zou brengen, wanneer zij haar aanvatte op de wijze die door den heer Verrijn Stuart wordt aanbevolen. De voorbereidende commissie zelf ziet trouwens, als ik haar rapport goed lees, geen mogelijkheid tot reflatie. Zij heeft op het geheele vraagstuk een anderen kijk dan de heer Verrijn Stuart. En ik betwijfel of de beschouwingen die de *Annotations to the Agenda* met betrekking tot de geld- en credietpolitiek bevatten, in het stuk van Prof. Verrijn Stuart wel voldoende tot haar recht komen. De volgende regelen hebben ten doel een en ander in het kort toe te lichten.

* *

Zoals men weet, bestaat er nog altijd veel verschil van meening over de kwestie in hoever de heersche crisis aan monetaire oorzaken te wijten is. Ik behoef hieromtrent niet in bijzonderheden te treden; maar ik zou er toch wel met een enkel woord op willen wijzen, dat men met betrekking tot dit punt twee zaken uiteen dient te houden: — de vraag of en in hoeverre de crisis in eerste instantie is ontstaan als gevolg van hetgeen in de jaren voordat zij uitbrak, op het gebied der geldpolitiek ten onrechte is gedaan of nagelaten; en de geheel andere kwestie of zij, gegeven de wijze waarop zij zich ontwikkeld heeft en den omvang dien zij heeft aangenomen, op dit moment door maatregelen op het gebied der geldpolitiek zou kunnen worden *overwonnen*. Zelfs indien de eerste vraag voor honderd procent bevestigend zou moeten worden beantwoord — wat ik sterk betwijfel — zou daaruit nog volstrekt niet mogen worden geconcludeerd, dat ook het antwoord op de tweede vraag bevestigend zou moeten luiden. Want het staat wel vast dat de crisis, uit welke oorzaken zij aanvankelijk ook ontstaan moge zijn, zich in elk geval in hooge mate heeft verscherpt en toegespitst als gevolg van een gansche reeks factoren die met de geldpolitiek als zoodanig niets hebben uit te staan. Ik denk onder meer aan de verderfelijke werking van het steeds verder doorgevoerde protectionisme, aan den invloed der oorlogsschulden, aan de sedert 1914 sterk verminderde elasticiteit in het economisch stelsel, aan de onjuiste financiële gestie van sommige overheden, en aan het algemeene wantrouwen op financieel gebied dat sedert den oorlog eigenlijk voortdurend heeft geheerscht en dat met name sedert het voorjaar van 1931 bij tijden ongekende afmetingen heeft aangenomen. Deze factoren zijn het, die op dit oogenblik de grootste beletselen vormen voor het economisch herstel. Hun invloed kan door monetaire maatregelen niet worden opgeheven of verminderd. Hij zou door dergelijke maatregelen ten hoogste tijdelijk aan het gezicht onttrokken kunnen worden. En zelfs dit twijfelachtige succes zou in de meeste gevallen nog niet bereikbaar zijn, omdat de niet-monetaire factoren de

strekking hebben, de werking van maatregelen op het gebied der geldpolitiek, zoolang zij niet de gedaante aannemen van inflatie in den ruwsten vorm, te verlammen.

Wanneer men dit in het oog houdt, moet het, dunkt mij, duidelijk zijn dat met zoogenaamde reflatie-maatregelen als door Prof. Verrijn Stuart aanbevolen, in de gegeven omstandigheden niets of zoogoed als niets te bereiken valt in de richting van een economisch herstel. Wat baat het of men de mogelijkheid opent om extra-crediet te verleen, wanneer het bedrijfsleven dermate is geparalyseerd en het vertrouwen dusdanig is geschokt, dat er voor dat crediet toch geen reëel emplooy is te vinden? In verreweg de meeste landen is het waarlijk niet aan de zijde van het aanbod van crediet, dat de schoen wringt. „Available credit” — om met de voorbereidende commissie te spreken. — „has not disappeared. On the contrary, there is an abundant supply, but... it is not being used”.¹⁾ Het crediet wordt niet gebruikt, omdat het vertrouwen om zaken te doen ontbreekt en omdat het zaken doen in vele gevallen onmogelijk wordt gemaakt door handelsbelemmeringen van allerlei aard en doordat de productiekosten zich niet of onvoldoende hebben aangepast aan de gedaalde prijzen. Waartoe, bij een dergelijke constellatie, reflatie-maatregelen leiden, wordt duidelijk gedemonstreerd door de in de Vereenigde Staten opgedane ervaringen. Men heeft daar te lande thans gedurende ongeveer een jaar een tamelijk systematische reflatiepolitiek gevolgd; en het resultaat is geweest, dat een aantal in haar tegenwoordigen staat niet levensvatbare ondernemingen kunstmatig in stand zijn gehouden, dat noodzakelijke reorganisaties achterwege gebleven zijn, dat het natuurlijke genezingsproces niet onbelangrijk is vertraagd, en dat een werkelijk herstel niet alleen niet bereikt is, maar verder verwijderd schijnt dan ooit.

* *

De commissie tot voorbereiding van de Wereldconferentie heeft dan ook te recht geen reflatie-programma ontwikkeld. Van de vier door Prof. Verrijn Stuart genoemde maatregelen wordt alleen de derde — verlaging van de verplichte dekkingspercentages der centrale banken — *expressis verbis* door haar aanbevolen, doch in een ander verband dan zulks door den heer Verrijn Stuart geschiedt, en zelfs met het uitdrukkelijke voorbehoud dat de verlaging in landen met beperkte middelen geen aanleiding mag geven tot belangrijke uitzetting van de binnenlandsche credietgeving, omdat de maatregel anders zijn doel — versterking van de positie der centrale bank — zou missen.²⁾ Van de sub (1) en (2) bedoelde maatregelen wordt in het rapport van de voorbereidende commissie melding gemaakt als van *suggestions* die te harer kennis zijn gekomen. Maar men behoeft in het geheel niet tusschen de regels door te lezen om te zien, dat de commissie nòch ten opzichte van het in het leven roepen van een *Monetary Normalisation Fund*, nòch ten aanzien van de oprichting van een *International Credit Institute* bijzonder geestdriftig gestemd is. Met betrekking tot laatstgenoemd denkbeeld bepaalt zij zich tot de verklaring dat het, indien de regeeringen het goedkeuren, nader zou moeten worden bestudeerd.³⁾ Ten aanzien van het vormen van een *Monetary Normalisation Fund* is de commissie iets minder platonisch; doch zij doet duidelijk uitkomen dat het doel van een dergelijk fonds naar haar oordeel niet reflatie zou moeten zijn, doch de vergemakkelijking van het herstel van normale monetaire verhoudingen door vrijmaking van het deviezenverkeer en versterking van de reserves der centrale banken.⁴⁾

Over de vierde der door Prof. Verrijn Stuart aan-

¹⁾ Bladz. 22. Ik citeer naar de officiële uitgave van de *Draft Annotated Agenda*, No. C. 48. M. 18. 1933. II der publicaties van den Volkenbond.

²⁾ Zie bladz. 16 van het rapport der commissie.

³⁾ Bladz. 23.

⁴⁾ Bladz. 22 en 17.

bevolen maatregelen — het opleggen van een verplichting aan de centrale banken om eventueel overtollig goud ter beschikking te stellen van de B.I.S., teneinde dit aan de internationale credietverleening ten goede te doen komen — wordt door de voorbereidende commissie niet gesproken. Het komt mij ook tamelijk nutteloos voor er over te spreken, omdat men met een plan als dit, het terrein van het praktisch mogelijke geheel verlaat. Dat er in de gegeven omstandigheden ook maar één land met een eenigszins ruimen goudvoorraad zou bestaan, welks regeering en welks centrale bank bereid zouden zijn een dergelijke verplichting op zich te nemen, moet wel volstrekt uitgesloten worden geacht. Intusschen zou ik er toch wel even de aandacht op willen vestigen, dat aan een dergelijk plan, indien het uitvoerbaar ware, groote gevaren verbonden zouden zijn. Wanneer de B.I.S. met het goud dat de goudrijke landen te harer beschikking zouden moeten stellen, credieten zou gaan verstrekken aan de goudarme landen, zouden deze laatste geheel of ten deele worden ontheven van de verplichting om hun niveau van prijzen en inkomens aan te passen aan de verandering in hun ruilvoet met het buitenland, die in laatste instantie de oorzaak is geweest van het goud- en deviezen-verlies dat zij vroeger geleden hebben. Doch zoolang dat aanpassingsproces achterwege blijft, is er voor dergelijke landen geen hoop op een blijvend herstel. Hun betalingsbalans zou, als gevolg van de credietverleening door de B.I.S., tijdelijk wellicht eenige verbetering ondergaan; maar in het wezen der zaak zou hun positie even ongunstig blijven, ja zelfs nog slechter worden, omdat zij dieper in de schuld zouden geraken. Na eenigen tijd zouden zij opnieuw deviezen of goud gaan verliezen; en de credieten die hun waren verleend, zouden weldra volkomen „bevroren” blijken te zijn.

Indien, zooals ik meen, reflatie niet in aanmerking komt als middel om tot herstel van het economisch leven te geraken, dan rijst natuurlijk aanstonds de vraag, wat dan op het gebied der geld- en credietpolitiek wel zou kunnen worden gedaan in het belang van dat herstel. Het lijkt mij de groote verdienste van de voorbereidende commissie, dat zij dit scherp en duidelijk heeft aangegeven, zonder te verbloemen dat de macht en de invloed van de met het voeren der geldpolitiek belaste organen in dit opzicht zeer beperkt zijn, maar ook zonder de werking en de betekenis van een behoorlijk functionneerend geldstelsel te onderschatten. Het betoog van de commissie komt, voor zoover het de geld- en credietpolitiek betreft, op het volgende neer.

De voorbereidende commissie is er zich ten volle van bewust dat het herstel van een behoorlijk werkend internationaal geldstelsel een der eerste voorwaarden is voor het herstel van het economisch leven. Zij is van oordeel dat het eenige geldstelsel waarvan een bevredigende internationale toepassing te verwachten valt, het regime van den gouden standaard is. En zij meent dat de op het gebied der geld- en credietpolitiek in het belang van het economisch herstel te treffen maatregelen, zich mitsdien vóór alles zullen moeten concentreren op de weder-invoering van den vrijen internationalen gouden standaard.

Die weder-invoering is echter niet een zuiver monetair probleem in dien zin, dat het los van de andere herstellvraagstukken zou kunnen worden ter hand genomen en opgelost. Voordat de weder-invoering van den gouden standaard werkelijkheid kan worden, zullen een aantal economische en financiële maatregelen moeten worden genomen, die buiten het gebied der geldpolitiek liggen en waarop de met het voeren der geldpolitiek belaste organen — de centrale banken — niet of slechts zijdelings invloed kunnen oefenen. De commissie noemt als zoodanig:

- (1) de regeling der oorlogsschulden;
- (2) het herstel van een redelijke mate van vrijheid in het internationale verkeer van goederen en diensten;

(3) terugkeer tot een vrij deviezenverkeer en een vrije internationale kapitaalbeweging;

(4) het sluitend maken van de budgetten der staten en van die van andere publiekrechtelijke lichamen en openbare ondernemingen, zooals spoorwegen e.d.;

(5) het herstel en de handhaving van gezonde toestanden op de binnenlandsche geld- en kapitaalmarkten; en

(6) het herstel van een zekere mate van elasticiteit in het economisch stelsel der betrokken landen.

Zoolang deze voorwaarden niet vervuld zijn, valt, zooals gezegd, aan een algemeen herstel van den gouden standaard niet te denken. Intusschen behoort echter in de landen die den gouden standaard hebben prijsgegeven, zooveel mogelijk naar stabilisatie *de facto* van de geldeenheid te worden gestreefd. Een wedloop in het depreciëren van de buitenlandsche waarde der individueele valuta's dient te worden vermeden. Landen, die beperkingen op het gebied van den deviezenhandel hebben ingevoerd, moeten trachten tot een geleidelijke afschaffing dezer beperkingen te komen, in de eerste plaats voor zoover zij het goederenverkeer belemmeren. In bepaalde gevallen zal zulk een geleidelijke afschaffing van deviezenverordeningen met devaluatie van de munteenheid gepaard moeten gaan.

Alvorens tot een algemeene weder-invoering van den gouden standaard kan worden overgegaan, zal het verder — naar de commissie uiteenzet — zaak zijn, dat men tracht zekere waarborgen te scheppen voor een behoorlijke werking van den gouden standaard in de toekomst. De commissie wijst er in dit verband onder meer op, dat getracht moet worden de centrale banken vrij te maken en vrij te houden van politieke invloeden en haar positie en bewegingsvrijheid te versterken door de goudvoorraden zooveel mogelijk in haar kelders te concentreren, de dekingsvoorschriften elastischer te maken, en de verplichte minima te verlagen. Het is duidelijk, dat het treffen van deze en dergelijke maatregelen ook slechts ten deele in de macht der centrale banken ligt, al kunnen zij op dit stuk stellig meer invloed oefenen dan met betrekking tot de bovengenoemde economische en financiële maatregelen van algemeenen aard.

Ten slotte acht de commissie het ook van groot belang, dat ernstige pogingen worden aangewend om tot internationale overeenstemming te komen over de wijze, waarop in de toekomst de gouden standaard zal worden toegepast en over de beginselen, die de centrale banken daarbij tot richtsnoer zullen hebben te nemen. Dit is uiteraard zuiver een zaak van geldpolitiek. Zij leent zich niet tot behandeling op de Wereldconferentie, en de voorbereidende commissie heeft zich dan ook — naar het mij voorkomt, te recht — van een opstelling van deze *rules-of-the-game*-ingen-zin onthouden. Dit punt zal door de centrale banken zelf ter hand genomen moeten worden. De commissie vestigt nog wel uitdrukkelijk de aandacht op het groote belang van internationale samenwerking tusschen de centrale banken in het algemeen, en wijst in dit verband ook op de wenschelijkheid, dat in de toekomst in onderling overleg gestreefd wordt naar het tegengaan van ongewenschte schommelingen in de waarde van het goud, zooals door de Goud-Delegatie van de Financiële Commissie van den Volkenbond reeds eerder werd aanbevolen.

* * *

Ziedaar, zeer in het kort, wat er, volgens de commissie ter voorbereiding van de Wereldconferentie, op het gebied van het geld- en credietwezen zou kunnen worden gedaan in het belang van een herstel van het economisch leven. Ik zou deze uiteenzettingen ten volle willen onderschrijven. Zij mogen niet zeer hoopgevend zijn, haar juistheid is, dunkt mij, niet aan twijfel onderhevig. Er is maar één weg naar het economisch herstel: een smalle, rechte weg, die steil is en moeilijk begaanbaar. Laat ons 'beseffen' dat het nutteloos is, gemakkelijke zijpaden in te slaan. Der

commissie mogen wij dankbaar zijn dat zij nog eens duidelijk in het licht heeft gesteld, dat de crisis door monetaire experimenten niet is op te lossen, en dat hetgeen op het gebied der geldpolitiek te doen valt, slechts een schakel is in de lange keten van maatregelen die voor een terugkeer der welvaart vereischt worden.

Naschrift. Voor het voeren van eene vruchtbare discussie moeten beide partijen het in belangrijke mate met elkander eens zijn. Het wil ons voorkomen, dat aan deze voorwaarde in het onderhavige geval op zeer bevredigende wijze is voldaan. Wat het ontstaan van de huidige depressie betreft, staat Prof. de Jong, als wij ons niet vergissen, evenmin als wij op den grondslag eener zuiver monetaire conjunctuuroppvatting. Ook zijn beide partijen het er over eens, dat in de huidige omstandigheden internationaal herstel van den gouden standaard gewenscht is, mits daarbij een aantal voorwaarden van niet-monetairen aard worden vervuld, en dat dit herstel een der noodige geneesmiddelen voor de zieke wereld is, doch geenszins het eenige, dat aan dezen patiënt moet worden toegediend.

Prof. de Jong wijdt heel veel aandacht aan de niet-monetaire factoren in de huidige depressie. Wij zouden het betreuren, wanneer het breedvoerig betoog van den geachten schrijver bij de lezers van dit weekblad den indruk zou wekken, dat wij onzerzijds deze factoren zouden hebben verwaarloosd en dat er dus in dit opzicht ernstig meeningsverschil tusschen Prof. de Jong en ons zou bestaan. Lezing van ons naschrift bij het artikel van Dr. G. Lubbers in het nummer van 8 Februari jl. van dit weekblad en van ons artikel van 22 Februari jl., waartegen Prof. de Jong zich meer in het bijzonder wendt, zal ongetwijfeld voldoende zijn om misverstand over onze vermeende eenzijdigheid afdoende teniet te doen.

Wij kunnen ons dan ook ontslagen rekenen van de taak om op elk onderdeel van het betoog van Prof. de Jong nader in te gaan, aangezien een groot deel daarvan niet gericht is tegen het dezerzijds verdedigde standpunt, maar daarmee geheel in overeenstemming is.

Anders is het echter gesteld met betrekking tot de vraag, of het streven naar herstel van een internationaal toegepaste gouden standaard al dan niet gepaard dient te gaan met „reflatie”, d.i. een politiek van creditverruiming en van vergroting der thans sterk afgenomen geldcirculatie door het treffen van een aantal speciale maatregelen, waarvan wij melding hebben gemaakt in ons artikel van 22 Februari jl. en welke begrenzing wij in dat artikel hebben aangegeven. Twee punten willen wij daarbij inzonderheid behandelen, en wel vooreerst de vraag, of het een misvatting is, dat de Commissie-Trip de neiging heeft betoond om, zooals wij het voorzichtig hebben uitgedrukt, „eenigermate mede te werken aan reflatie”. En in de tweede plaats willen wij de objecties beantwoorden, die geheel afgezien van de bedoeling van de Commissie-Trip door Prof. de Jong worden aangevoerd tegen de opvatting, die dezerzijds ten aanzien van het reflatievraagstuk werd verdedigd.

Prof. de Jong maakt er in de eerste plaats bezwaar tegen, dat wij de vermindering van de dekkingpercentages, zooals de Commissie-Trip deze heeft voorgesteld, hebben beschouwd als onderdeel van eene reflatiepolitiek.

Nu moeten wij eerlijk bekennen, niet te begrijpen, wat men aan vermindering van dekkingpercentages heeft, wanneer het aldus vrijkomende goud niet wordt gebruikt voor een verruiming van de creditverleening, m.a.w. voor „reflatie”. Prof. de Jong wijst er terecht op, dat de Commissie-Trip waarschuwt tegen het gevaar, dat goudarme landen eene vermindering van de dekking zouden aangrijpen om een ongezonder toestand nog een tijdlang te camoufleren en de

noodige reorganisatiemaatregelen uit te stellen. Wij laten deze opmerking hier volgen:

„... the Conference should — it is suggested — emphasise strongly that a change in the minimum cover requirements must not be taken by countries with limited resources as an excuse for the building up of a larger superstructure of notes and credits, for then the free margin would be dissipated and the purpose of the reform — the strengthening of the position of the Central Bank concerned — would not be achieved.”

Volkomen juist, maar het gaat er bij het reflatievraagstuk ook niet om, aan de goudarme landen de gelegenheid te geven om nog verder goud naar het buitenland te laten afvloeien, doch om de „goudsterke” landen ertoe te brengen om het goud, dat zij hebben, inderdaad en effectief te gebruiken, hetgeen zij allicht eerder zullen doen met een laag dan met een hoog minimum dekkingpercentage. Dit betekent dan echter, dat men de landen met grooten goudvoorraad in de gelegenheid wil stellen om in een tijd, waarin de creditvraag niet meer reageert op renteverlaging, den weg eener actieve reflatiepolitiek op te gaan. Is dit laatste niet de bedoeling, dan zou de aanbeveling van Commissie-Trip elken redelijken zin missen; men mag deze aanbeveling alleen bezien in het licht van den tijd, waarin zij gedaan wordt, d.i. in het licht van de huidige deflatie; van uit dat standpunt bezien, kan aan eene aanbeveling tot verlaging der minimum dekking — hetzelfde geldt trouwens ook van de aanbeveling om te streven naar herstel van het goudwisselstelsel — *hic et nunc* geen andere, dan een refractorische strekking worden toegeschreven. Had de Commissie-Trip dat niet gewild, dan had zij de aanbeveling geheel achterwege moeten laten.

Wij komen nu tot het Monetary Normalisation Fund en het International Credit Institute. Dat waren, aldus Prof. de Jong, slechts „suggestions”, waarvoor de Commissie-Trip feitelijk niet veel gevoeld zou hebben.

Wij veroorloven ons in dit verband eenige citaten uit het rapport, die naar onze meening duidelijk toonen, dat in de Commissie-Trip andere opvattingen moeten hebben geleefd, dan Prof. de Jong aanneemt. Sprekend van de thans in discredit geraakte Amerikaanse reflatie-organisatie, de Reconstruction Finance Corporation, schrijft de Commissie:

„It is pertinent to observe that the open market operations which were undertaken by the Federal Reserve Banks of the United States of America in the spring of 1932, in conjunction with the measures taken through the Reconstruction Finance Corporation, arrested the contraction of credits and the hoarding of currency; they also created excess reserves for private banks to an amount of more than \$500 million, which helped to restore confidence in the banking structure” (blz. 19, v.v.).

En op blz. 22 v.v. schrijft de Commissie:

„Among the suggestions brought to the Committee's notice is the establishment of a Monetary Normalisation Fund, which was contemplated at the Stresa Conference.

It might, in fact, happen that, after all the foregoing recommendations had been applied, the responsible public authorities might still be reluctant to re-establish the freedom of exchange transactions, in which case even a moderate amount of assistance from outside might help to restore their confidence and that of the public as well.

In view of the fact that the object of the establishment of such a fund is to facilitate monetary normalisation, the Bank for International Settlements would appear to be the most appropriate body to administer this fund, since it is desirable to avoid any political influence in its administration.

This idea of special assistance proving necessary to restart the financial machine, which has been at a standstill for so long, has been further developed in the course of our deliberations. The suggestion has been made that help might be given by means of the establishment of an International Credit Institute, which would derive its funds either from the Bank of Issue or from private sources, the support of the Governments being provided in both cases, as would also be necessary in the case of the Monetary Normalisation Fund.

Obviously, an institution of this kind — the object of which would be to set in motion capital which is at present lying idle — should grant new credits only under sound conditions and subject to strict supervision with a view to preventing any inflation. It should not refund the old credits („frozen” credits) referred to above. It is also obvious that this institute should be free from any political influence, and it might be affiliated to or administered by the Bank for International Settlements. If this idea meets with the approval of the Governments, we suggest that the question should be gone into more fully.”

Nu moge men veel tusschen de regels willen lezen, doch dat *onder zekere voorwaarden* eenige reflatie door de Commissie-Trip aanvaardbaar wordt geacht, zal men na lezing van het bovenstaande toch moeilijk kunnen loochenen. Deze voorwaarden meenen wij het beste aldus te kunnen samenvatten, dat, wanneer men zou besluiten tot oprichting van internationale financiële reconstructie-instellingen, de nadruk zal moeten vallen, niet op de „finance” — hetgeen de groote fout van de Amerikanen is geweest — doch op de „reconstruction”, m.a.w. alleen bij redelijke kans op behoorlijke aflossing zal credietverruiming mogen plaatsvinden.

Wij meenen derhalve, dat de Commissie-Trip zich lang niet zoo afkeerig heeft betoond van reflatie, als Prof. de Jong beweert, en wij vermoeden, dat de persoonlijke „Abneigung” van den geachten schrijver tegen reflatie hem aanleiding heeft gegeven het rapport te interpreteren op eene wijze, die met de bevoordingen daarvan niet vereenigbaar schijnt.

Tenslotte enkele woorden over de gedwongen samenwerking van circulatiebanken, zooals wij die in ons artikel van 22 Februari hebben uiteengezet: afgifte van een deel der surplusgoudvoorraden aan de B.I.S. teneinde dit goud aan de internationale credietverleening te doen ten goede komen en daardoor een beter functionneeren van den gouden standaard te bevorderen.

Prof. de Jong schrijft: dit voorstel ligt buiten het bereik der practische mogelijkheden. Het argument maakt weinig indruk op ons: immers, daarmee is altijd en overal ieder novum bestreden door hen, die in een bepaalde practijk vast zitten. De practische mogelijkheid is er, zoodra de Staten, die ter Wereldconferentie willen samenkomen, werkelijk overtuigd zijn van het nut eener Conventie van de door ons bedoelde strekking. Als zij zich laten beheerschen door de mentaliteit, welke Prof. de Jong en zijne medestanders bezielt, zal er uiteraard van een dergelijke Conventie niets komen. Maar dan zal het ook volkomen uitgesloten zijn, dat de gouden standaard, die een internationale standaard is en die slechts bij voldoende *internationale samenwerking* behoorlijk kan functionneeren, ooit anders dan zeer tijdelijk bevredigend zal kunnen werken, en dan begrijpen wij waarlijk niet, waarom Prof. de Jong zijn hart heeft verpand aan dezen standaard, die zonder afdoende waarborgen voor bevredigende internationale toepassing — waarborgen, die thans volstrekt niet gegeven zijn, zooals de feiten duidelijk toonen — vrijwel niets aantrekkelijks meer overhoudt.

Maar, aldus de geachte schrijver, eene internationalisatie van het goudgebruik als basis voor de credietverleening op de door ons geschetste wijze is niet slechts practisch onmogelijk, zij is ook ongewenscht. Immers, gesteld eens, dat men het goud uit de landen met grooten goudvoorraad via de B.I.S. beschikbaar zou stellen aan goudarme landen, zoo zouden deze laatsten de maatregelen van aanpassing, die thans noodig zijn, niet meer treffen. Men zou dan wantoestanden camoufleren, die genezing, maar geen bemanteling behoeven.

Dit argument miskent te eenen male onzen gedachtengang. Bij elke reflatiepolitiek zal men, wij hebben het reeds opgemerkt, den nadruk moeten leggen op de reorganisatie van bestaande bedrijven of Overheidshuishoudingen, indien en voor zoover zulk eene reorganisatie noodig wordt geacht met het oog

op de terugbetaling van de tegenover crediteuren aangegane verplichtingen. Voor een financiële steunpolitiek zonder oordeel des onderscheids gevoelen wij evenmin als Prof. de Jong en wij hebben daarvoor nimmer het pleit gevoerd.

Wel echter bestaat er ten aanzien van den omvang van het aanpassingsproces een groot verschil tusschen Prof. de Jong en zijne medestanders, die deflationisten, en de opvatting, die dezerzijds de juiste wordt geacht. De aanhangers van bedoelde richting zeggen: „eerst volledig reorganiseeren en aanpassen van den kostprijs bij het *huidige, zeer lage* peil van verkoopprijzen; dan zal het vertrouwen worden hersteld, en het thans opgepote geld zal automatisch weder in de circulatie terugkeeren.” De fout in deze redeneering schijnt ons hierin gelegen, dat de deflationisten aanpassing wenschen bij het prijsniveau van thans, dat *abnormaal gedrukt* is door de afgenomen omloopsnelheid van het geld. Zoodra deze weder toeneemt, vindt prijsstijging plaats en dan zal men, als inmiddels het recept van Prof. de Jong zal zijn toegepast, tot de ontdekking komen — maar te laat! — dat men in zijn eisch tot reorganisatie en aanpassing veel te ver is gegaan en daarbij, aangezien elke reorganisatie slachtoffers maakt, de onheilen van het deflatieproces noodeloos heeft vermeerderd. Vandaar onze eisch: loop op het herstel van de omloopssnelheid van het geld vooruit, want anders verscherpt men de „ups en downs” van de conjunctuur noodeloos.

Wij zijn het eens met Prof. de Jong, dat zachte middelen vaak uit den boeze zijn. Met hem verfoeien wij de door zachte heelmesters gemaakte stinkende wonden. Maar wij kennen ook een ander soort heelmesters, die houden van „harde” middelen, waarmee zij somtijds wel enig succes hebben, maar waaraan met handhaving van de beginselen eener verstarde „wetenschap” menige patiënt overleden is, die bij een ander régime in het leven gehouden had kunnen worden. Wij vreezen, dat Prof. de Jong bezig is den weg dezer laatstbedoelde medici te bewandelen, en dat onze arme maatschappij de stervende patiënt vormt, die door dezen medicus niet zal worden geholpen.

G. M. V. S.

GELD EN HET PRIJSPEIL.¹⁾

De Heer H. Dunlop schrijft ons:

Het kort geleden te New-York verschenen boek van den vroegeren onder-Minister der Ver. Staten F. M. Huntington-Wilson verdient in het tegenwoordig tijdsgezicht veler aandacht.

De auteur, die de algemeene onkunde der leeken op het gebied der economie betreurt, gelooft dat het moeilijk is, den ernst van den tegenwoordigen toestand te overdrijven.

Tegenover de enorme toeneming der productiemiddelen van alle goederen blijkt niet genoeg koopkracht voorhanden te zijn. Het surplus aan geld wordt niet gebruikt, het ligt doelloos bij de banken, en daar het niet circuleert, is er geen motief om onverkoopbare goederen te produceeren. Vandaar werkloosheid en armoede. De eenige manier om de wereld uit de depressie te helpen kan slechts de verheffing van het peil der prijzen zijn. Winstgevende zaken toch verhoogden de koopkracht en maken een eind aan werkloosheid.

Het peil der prijzen moet vooral daarom hersteld worden; omdat de schuldenlast anders niet meer te dragen is.

De tegenwoordige crisis, zegt de auteur, is geen gewone crisis, want zij brengt de fundeeringen van de individualistische economische systemen waaraan wij gewend zijn, aan het wankelen. De crediteuren staan voor repudiatie, de debiteuren staan voor executie en ruïne.

De auteur schijnt wel iets te voelen voor het door zijn landgenoot Senator Borah geopperde denkbeeld, het goudgehalte van den Dollar te verminderen, al-

¹⁾ *Money and the Price Level. A plan for Recovery* by F. M. Huntington-Wilson, Former uner Secretary of State. The Century Co. New-York-London. \$ 2,—.

thans deze radicale oplossing brengt hij later te berde. Na Duitsland, Frankrijk, België, Italië, kortom geheel Europa, behalve Nederland en Zwitserland, is ook Engeland tot muntverzwakking overgegaan. Het is het in de historie zoo vaak voorgekomen verschijnsel, dat na alle groote oorlogen optreedt. Stabiliseert Engeland het Pond op de tegenwoordige goudwaarde, dan ontslaat het zich van ongeveer een derde zijner in Pond Sterling luidende schulden.

Bovenop de enorme uitbreiding van het voor-oorlogse credietstelsel zegt de auteur, zijn de geweldige oorlogsschulden gekomen. Terwijl tal van staten — zooals de genoemde Europeesche staten — bankroet zijn gegaan, hetzij door repudiatie of door muntverzwakking, zullen andere staten, ja de geheele wereld, moeten volgen. Dat, gelooft hij, is de beteekenis van het bekende *Macmillan Report* van twee jaar geleden, hetwelk het toen nog geldende prijspeil reeds als noodlottig beschouwde.

In theorie ziet hij geene andere oplossing dan: 1. Het reduceeren der schulden, tot de waarschijnlijke betalingscapaciteit, met bijv. 40 pCt. 2. De daarmede overeenkomende reductie in het goudgehalte van den Dollar. Dit zijn de twee modaliteiten van gedeeltelijke repudiatie. De derde is: 3. De verheffing van het prijspeil met 40 pCt.

Maar hoe? Zonder productie geen koopkracht, zonder koopkracht geen productie.

Kan de productie veel goedkooper worden? Hij gelooft niet, dat in de V. S. de productiekosten der aldaar zoo gewichtige landbouw-industrie verlaagd kunnen worden, omdat men geen genoegen met een lagere levensstandaard zal nemen. Ook gelooft hij, dat uitstel groote sociale gevaren meebrengt. Daar de schulden der V. S. in goud luiden, zijn zij met 60 pCt. verhoogd. En intusschen worden tal van productiemiddelen, en zelfs de beste vakopleiding waardeloos.

Hij gelooft, dat *geld* de sleutel is voor het prijspeil. De verheffing daarvan door geringere productie en voorraden beteekent echter verarming.

De V. S. kunnen hun tarwe niet verkoopen, omdat het geld van Canada en Argentinië goedkooper is dan het Amerikaanse geld.

Geld nu is de waardemeter voor oneindig veel dingen, en wij leven „at the mercy of money”. Maar hij gelooft alleen aan „real money”, d.i. metalen geld, nl. goud en zilver. Dat geld noemt hij: „commodity-money”, hetwelk hij zoo noemt omdat het gebaseerd is op de edele metalen, die op zichzelf waardevolle goederen zijn, afgezien van hun *wettige* waarde als geld. Het internationale adjusteeren van betalingsaldi kan niet altijd in goederen geschieden, die wellicht niet verlangd worden.¹⁾ Vandaar de enorme waarde van geld, dat op edel metaal gebaseerd is.

Tegenover dat systeem staat het systeem van een „managed currency”. Maar de managers daarvan hebben te maken met 3 prijspeilen:

1. Het binnenlandsche prijspeil.
2. Het exportprijspeil, hetwelk gedetermineerd wordt door hun vreemde wisselkoers.
3. Het wereld-prijspeil.

Engeland, zowel als de V. S. moeten: 1. hunne exporten meer vermeerderen dan hunne importen. 2. Zij hebben groote inkomsten van buitenaf te ontvangen. 3. Zij moeten hun levenskosten en productiekosten laag genoeg houden. 4. Zij moeten hunne vreemde goudschulden betalen.

Op het oogenblik is de positie de volgende:

De politiek van feitelijke export-premies door middel van lage wisselkoersen forceert andere landen tot „hooge tarieven teneinde „dumping” te voorkomen. Als die politiek doorgezet wordt, zou hare *reductio ad absurdum* bereikt worden door de nadering van het geld van alle exporteerende landen tot *zero* voor den internationalen handel. Zulke landen zouden alleen

¹⁾ Men denke hierbij aan het vaak tot de V. S. gerichte overdreven verwijt nopens de tarieven. De auteur maakt daarvan geen melding.

maar kunnen exporteeren, niet importeeren, en hun handel zou geheel ophouden.

Het is om die reden, dat het *Macmillan Report*, voor de eerste maal in 115 jaren, in 1931, reeds op hogere prijzen heeft aangedrongen om een wereldramp te voorkomen.

De geweldige waarde van *metalene* geld is vooral zoo duidelijk gebleken in September 1931, toen Engeland „borrowed 650 million dollars almost overnight”, maar toch van den gouden standaard werd afdrongen.

Dat metalene geld kan nu eenmaal niet door crediet of papier vervangen worden. Zelfs in de V. S. is bankgeld, nl. cheques, niet bereikbaar of hanteerbaar voor verreweg de groote meerderheid der bevolkingen.

Huntington-Wilson gelooft dan ook niet aan een „managed paper currency”, zooals Engeland heeft, omdat dit geld geene intrinsieke, op de edele metalen gebaseerde waarde kan bezitten, noch ook waarde die in relatie staat met andere daarop wél gebaseerde geldeenheden.

Het is, meent hij, geen wonder dat behalve de V. S. en Frankrijk, alle groote landen den gouden standaard los hebben gelaten. Immers er is nu eenmaal goudschaarschte. In de V. S. vereischt de wet 40 pCt. goud als dekking der bankbiljetten. Met 40 gouden Dollars worden 100 papieren Dollars gemaakt, die cash reserves worden van een bank. De reserves der banken in de V. S. worden gecontroleerd door Federale of Staatslichamen. Wanneer hare cash-reserves wettelijk vastgelegd zijn op 20 pCt. van hare deposito's, dan kunnen zij van die 100 papieren Dollars de basis maken voor \$400 deposito's, d.w.z. het recht cheques af te geven. Zoo is er bankgeld ten bedrage van tienmaal het goud, waarmee het zou kunnen worden afgelost. En dan wil men de goudschaarschte verhelpen door die basis te halveeren¹⁾!

Hij acht het voor de V. S. zoowel nutteloos als gevaarlijk, om te pogen het prijspeil omhoog te brengen door crediet-expansie. Immers dat kan nauwelijks het internationale peil beïnvloeden. Ook kan teveel crediet het vertrouwen schokken en de oorzaak zijn van buitenlandse goud-onttrekking of van binnenlandse opspotting daarvan. Bovendien, zoolang de prijzen niet stijgen, is er geen behoefte aan crediet, want de handelaar kan er, en durft er, niets mee te doen.

Men heeft de goudschaarschte zeer verergerd door de destructie van de goudwaarde van het zilver. Daardoor heeft men de zilver-als-geld-gebruikende landen, die ongeveer de helft der wereldbevolking omvatten in Azië, Amerika en elders, van hun koopkracht beroofd en hen gedwongen aan de „scramble for gold” mede te doen, en de goudschaarschte te verergeren, zoodat de goederenprijzen blijven dalen.

Hij gelooft niet, dat er oneenigheid behoeft te zijn tusschen goud-monometallisten en bimetallisten „of various degrees of enthusiasm”. Hij meent integendeel, dat „the real quarrel is between metal and paper, commodity money and credit money”. Waardevolte papiertjes zijn nooit zoo goed als metalen geld, hetwelk waarde heeft in zichzelf. Hij acht den val van den gouden standaard, zelfs in de V. S. en Frankrijk, niet onwaarschijnlijk, tenzij de natuurlijke bondgenoot van het goud, nl. het zilver, als steun wordt aangewend. In tijden van crisis, merkt de auteur terecht op, blijkt eerst ten volle, hoezeer de uiteindelijke waarde van het geld op edel metaal, in casu goud, gebaseerd is. Immers, dit metaal representeert nu eenmaal een enorme waarde, uit hoofde van deszelfs unieke eigenschappen. Maar goud, als standaard, is nog een zeer nieuwe standaard. Gedurende verreweg het grootste gedeelte der mone-taire historie is niet goud, maar zilver, de universeele

¹⁾ Dit is ongeveer wat de Goud-Delegatie bij den Volkenbond in haar Rapport voorstelt, en wat de Commissie-Trip heeft aanbevolen ter behandeling op de Intern. Ec. Conferentie.

standaard geweest. De goudschaarschte heeft aange- toond, dat men aan dit eene metaal niet genoeg heeft, en het andere edele metaal, het zilver, opnieuw dient te gebruiken. Daardoor vermeerderd men de *externe* koopkracht van ongeveer de halve wereld.

Teneinde dit te bereiken oppert de auteur het plan van den in de V. S. als specialiteit op dit gebied bekenden heer René Léon; hetwelk echter alleen bij *internationale* overeenkomst kan worden ten uitvoer gelegd, en hierop neerkomt, dat het zilveragehalte van de grove specie opnieuw op 0,900 wordt gebracht, dat der pasmunten op 0,800, en dat alle papieren en andere munt van lager waarde dan een halven dollar (goud) daardoor wordt vervangen. Verder zouden de V. S., Engeland, Frankrijk en Duitschland overeen moeten komen, hunne metaalreserves voortaan te doen bestaan voor 96 pCt. uit goud en 4 pCt. uit zilver, indien dit laatste metaal tot den prijs van \$ 0,50 (goud) verkrijgbaar is.¹⁾ (De tegenwoordige waarde is ongeveer de helft. D.). De aankopen zouden door één enkel college moeten geschieden, en alle andere Westersche landen zouden tot toetreding moeten worden uitgenoodigd. Hij schat het quantum benodigd zilver op 550.000.000 ounces (ongeveer 21.000.000 kilo). Daar de jaarlijksche productie ongeveer 130.000.000 ounces bedraagt, zou de zilverprijs omhoog gaan en daarmee de koopkracht van de halve wereld.²⁾

Het hier zóór in het kort besproken boek verdient veler aandacht, temeer daar President Hoover in zijn eerste antwoord aan de Engelsche Regeering nopens de War Debts op de wenschelijkheid van de rehabilitatie van het zilver heeft gewezen en dezer dagen nog Baruch, een van Roosevelt's adviseurs, gesproken heeft van betalingen door Engeland te doen, in zilver, hetwelk bewaard zou kunnen worden. Hoezeer de koopkracht van het Oosten door de rehabilitatie van het zilver kan worden vermeerderd, werd nog onlangs in het licht gesteld door Lord Brabourne, Voorzitter der Consolidated Gold Fields of South Africa, die er in de vergadering van aandeelhouders op wees, dat een verhooging van de waarde van het zilver op den voet van 1 : 20 de koopkracht van Voor-Indië alleen met £ 600.000.000 en die van China met een „incalculable amount” zou doen stijgen.³⁾

¹⁾ Het is echter zeer waarschijnlijk, dat bij de heerschen- de budget-tekorten de meeste regeringen tegen de extra- kosten zullen opzien.

²⁾ Zie mijn artikel in de E.-S. B. van 8 October 1930.

³⁾ Van de hand van René Léon, die directeur is van het Bullion Department van de Guarantee Trust Co., en aan wiens woord in Amerika zeer veel waarde wordt gehecht- is kort geleden een brochure verschenen (*A solution of the American Price Problem*), waarin hij het bovenvermelde zilver-aankoop-plan te berde brengt. Maar wat even ge- wichtig is, hij beveelt ook aan de instelling van een geheel prohibitive *export-premie op goud*. Daardoor zou de dol- larkoers, uitgedrukt in Sterling en andere gedeprecieerde valuta's onmiddellijk rijzen. De binnenlandsche prijzen in de V. S. zouden eveneens stijgen; maar ook de wereldprij- zen. De President der V. S., zegt Léon, heeft de macht, onder de Constitutie, om dien maatregel te nemen. (Section 5, sub-division B, Title 50, U. S. Code annotated, pages 204—5). Binnen de V. S. zelve zou de Dollar tegen goud inwisselbaar blijven. Het gevolg van den maatregel zou zijn, dat ook de Franc en de Gulden het voorbeeld van den Dollar zouden moeten volgen. Aldus Mr. Léon. Wat hiervan komt leert de tijd. Intusschen is zeer veel van het- geen hij te berde brengt, op Nederland toepasselijk.

AANTEKENINGEN.

De Amerikaansche bankcrisis.

De toestand in Amerika is nog zoo uitermate on- overzichtelijk en wisselt bovendien in zoo hevige mate, dat het geen zin heeft, om thans in den breede uit te weiden over de oplossing, die het geldvraag- stuk daar te lande mogelijkerwijze zou kunnen vinden. Men kent den loop der gebeurtenissen: bankmoeilijk- heden in Michigan, vervolgens eene verspreiding van de locale bankcrisis over meerdere Staten, uitvaardig-

ging van bankmoratoria, tenslotte den vierden Maart het algemeene bankmoratorium, gevolgd door de uit- vaardiging van een embargo op den gouduitvoer en een verbod van earmarken van goud.

Deze week is met bekwamen spoed de Amerikaan- sche bankwetgeving gewijzigd. In hoofdzaak komt deze wijziging van de bankwetgeving hierop noer, dat de Regeeringscontrôle op den toestand van het bank- wezen wordt versterkt en dat daarnevens de bevoegd- heden van het Federal Reserve System ten aanzien van het uitgeven van bankpapier worden uitgebreid.

De op 9 Maart jl. aangenomen wet bepaalt ten aan- zien van het eerste punt, dat de thans aan een mora- torium onderworpen banken, die in den omvang harer zaken zeer beperkt waren (zoo mochten aanvankelijk slechts voor zeer enkele doeleinden uitbetalingen ge- schieden) terstond heropend worden, wanneer de Re- geering hare positie in orde heeft bevonden. Die ban- ken, die niet aanstonds heropend worden, zullen daar- toe mogen overgaan, zoodra het Regeeringsonderzoek ten aanzien van den toestand dezer banken tot een bevredigend resultaat heeft geleid.

Noodlijdende banken mogen slechts in verhouding tot hare liquide activa uitbetalingen aan deposanten doen. Nieuwe deposito's mogen door haar worden aan- genomen en moeten op aanvraag geheel worden terug- betaald.

Met betrekking tot de uitgifte van bankpapier door het Federal Reserve System wordt o.m. naast eenige uitbreiding van de biljettenuitgifte tegen Staats- papier, handelswissels en bankaccepten ook bepaald, dat de Federal Reserve Banks voorschotten kunnen geven op accepten van Member Banks, wanneer deze accepten voldoende solide geacht worden en de betrok- ken bank geen anderen vorm van zekerheid kan aan- bieden. Naast voorschotten aan banken zullen de F. R. Banks bij wijze van uitzondering ook geld op beleening van Staatspapier mogen geven aan parti- culieren of vennootschappen, en wel voor den tijd van 90 dagen.

Men neemt aan, dat voor het weder op gang bren- gen van het thans volkomen gestoorde betalingsver- keer ongeveer een bedrag van 3 milliard nieuw bank- papier nodig zal zijn. Ongeveer 2 milliard kan bin- nen de grenzen van de thans geldende bepalingen nog worden uitgegeven. Het ontbrekende zal bij wijze van additioneele circulatie in omloop worden gebracht en weder worden ingetrokken, zoodra de noodtoestand voorbij is. Van de uitgifte van apart noodgeld, waar- aan oorspronkelijk door velen gedacht is, werd blijk- baar afgezien.

Het bovenstaande, ontleend aan verschillende dag- bladberichten, wordt onder eenig voorbehoud mede- gedeeld. De letterlijke tekst van de nieuwe wet staat nog niet te onzer beschikking. Zoodra wij dezen ge- kreten zullen hebben, komen wij op de details nader terug.

Zoals President Roosevelt reeds verschillende malen in het openbaar te kennen heeft gegeven, is hij niet geporteerd voor de Hoover-politiek, welker fout — wij hebben er ook elders in dit nummer op gewezen — hierin bestond, dat men steunde, zonder- voldoende te reorganiseeren. In zooverre maken de nieuwe bepalingen een bevredigenden indruk.

Wat echter de toekomst brengen zal, is volstrekt niet te zeggen. In de eerste plaats weet men nog niet, hoe groot het euvel is, waartegen gevochten wordt. Amerika heeft een uitermate verspreid bank- wezen en vooral de kleine „country banks”, die in agrarische streken werken, zitten leelijk vast. Daarom is nog niet te zeggen, of men er met de getroffen maatregelen zal komen.

Ook heerscht in Amerika een krachtige reflatie- en ten deele zelfs inflatie-strooming. Tal van voor- stellen werden in den laatsten tijd in dat opzicht ge- daan. De houding der Regeering ten aanzien van de vraag, of men aan het huidig goudpeil van den Dollar zal vasthouden, zoodra het internationale betalings-

verkeer weder zal worden vrijgelaten, dan wel of men op den duur op devaluatie aanstreeft, is nog niet zeker. Voorloopig gaan de berichten in de eerste richting, maar dat zegt niets, want de toestand verandert van dag tot dag. Het feit, dat men thans tot uitgifte van 3 milliard extra bankpapier wil overgaan, zegt uiteraard ten aanzien van de toekomstige geldpolitiek nog niets; deze uitgifte kan evengoed het karakter dragen van zeer verstandige crisispolitiek volgens van ouds beproefde lijnen (t.w. uitgifte van extra bankpapier in tijden van storing en intrekking, zoodra de rust terugkeert), als ook het begin zijn van eene inflatorische geldpolitiek. Volgens de berichten is het eerste de bedoeling, doch of men zich daaraan zal houden, moet worden afgewacht.

Wel schijnt het voornemen vasteren vorm te hebben aangenomen, om de geldcirculatie door vermeerdering van de aanmunting van zilver te doen stijgen. Ook hieromtrent ontbreken nog nadere bijzonderheden.

Hoe ook de toestanden in de Ver. Staten zullen worden, in enkele opzichten kan men wel zeggen, dat zij zich onder den drang der omstandigheden in een bepaalde richting zullen moeten wijzigen. De grootste fout van het Amerikaanse bankstelsel is, ook na de invoering van het Federal Reserve System — dat reeds veel goed deed — de groote decentralisatie daar te lande. De bezwaren tegen zulk een decentralisatie zijn bekend en de voordeelen van sterke concentratie zijn duidelijk. Nergens ter wereld is het aantal bankfaillissementen zoo frequent als in de Ver. Staten. Wij geven daaromtrent de volgende cijfers:

Bankfaillissementen (onder aftrek van heropende banken)

Jaar	Aantal	Deposits in miljoenen Dollars
1929	584	208
1930	1189	802
1931	2022	1534
1932	1163	455
Totaal.....	4958	2999

Sinds December 1929 verdwenen ruim 6000 banken van het toneel, waarvan bijna 5000 door faillissement! Maar er blijven er altijd nog ongeveer 18.000 over, hetgeen op eene hoogst bedenkelijke versnippering wijst. Vooral voor die banken, die werken in een streek van eenzijdige economische structuur, zooals de banken in landbouwgebieden, missen den rugsteun van een bedrijf met grootere risicoverdeeling. De bankwetgeving in Amerika zal dan ook zeker in dien zin gewijzigd moeten worden, dat enerzijds concentratie en filiaalvorming wordt bevorderd, anderzijds aan kleinere banken een strengere controle wordt opgelegd. Of de tijd reeds rijp zou zijn, om geheel te breken met het stelsel van State Banks naast National Banks en om alles door het Centraal gezag te laten regelen met uitsluiting van den invloed der locale autoriteiten, is onder het huidig Democratisch bewind de vraag. Maar het zou een goed ding zijn, wanneer het kon.

Voorts zal men in de Ver. Staten moeten komen tot afschaffing van de afgifte van goud aan het publiek en tot concentratie van al het goud bij de Fed. Reserve Banks, terwijl ook de Schatkist het uitgeven van goudcertificaten zal moeten staken. M.a.w. Amerika zal moeten komen tot een behoorlijke toepassing van het „gold bullion system”, zooals dat terecht door de Gouddelegatie van den Volkenbond is aanbevolen. Thans zijn aanzienlijke bedragen aan goud bij het publiek opgepot. Tegen deze hamsters worden strafbeoordelingen bedreigd, hoewel zij toch het volste recht hadden, om het goud op te potten op het oogenblik, waarop zij daarom hebben gevraagd. Ook zijn, naar men mag aannemen, aanzienlijke bedragen aan goudcertificaten opgepot. Volgens het Federal Reserve Bulletin van Januari 1933 bedroegen het

goud en de certificaten in handen van het publiek op het einde van 1932 resp. \$ 470 en \$ 601 miljoen.

Hier te lande heeft men al geruimen tijd vóór den oorlog een verstandiger politiek gevolgd; reeds lang was bij ons de uitgifte van staatspapiergeld afgeschaft, en de afgifte van goud aan het publiek was tot een minimum beperkt, terwijl het goud onbeperkt beschikbaar werd gesteld voor buitenlandsche betalingen. Dat was juiste geldpolitiek, die vooral voor crisistijden aan te bevelen is, omdat men aan het goud iets kan hebben, wanneer het gecentraliseerd is, maar niet wanneer het overal bij het publiek is verspreid.

Wij laten thans nog enkele cijfers volgen betreffende de positie van de Federal Reserve Banks en de Reporting Member Banks, welke cijfers eenig licht werpen op de ontwikkeling dezer banken in de laatste jaren:

**Enkele balansposten der Federal Reserve Banks.
(in miljoenen \$)**

Datum	Goud	Disconto's	Gekochte accepten	U.S. Gov. Securities	Bankbiljetten	Deposits v. Member Banks
30 Juni 1929 ..	2.858	1.037	82	216	1.713	2.356
31 Dec. 1929 ..	2.857	632	392	511	1.910	2.355
30 Juni 1930 ..	3.012	272	128	591	1.424	2.389
31 Dec. 1930 ..	2.941	251	364	729	1.664	2.471
30 Juni 1931 ..	3.409	149	106	668	1.723	2.381
31 Dec. 1931 ..	2.989	638	339	817	2.624	1.961
30 Juni 1932 ..	2.578	440	67	1.784	2.795	1.982
31 Dec. 1932 ..	3.223	235	33	1.855	2.739	2.509
23 Febr. 1933 ..	3.118	327	174	1.834	3.000	2.271

Enkele balansposten van Reporting Member Banks.

Datum	Total Loans	Investments	Demand Deposits	Time Deposits	Kas	Reserve bij F.R. Banks	Opgenomen bij F.R. B.
Juni 1929	16.480	5.751	13.001	6.739	236	1.672	670
Dec. 1929	17.444	5.567	13.774	6.727	278	1.744	490
Juni 1930	17.048	5.977	13.631	7.211	219	1.781	53
Dec. 1930	16.332	6.784	13.839	7.221	279	1.834	141
Juni 1931	14.623	7.816	13.425	7.258	227	1.826	56
Dec. 1931	13.204	7.545	12.024	6.013	245	1.510	499
Juni 1932	11.420	7.457	11.013	5.600	213	1.626	191
Dec. 1932	10.340	8.500	11.688	5.648	229	2.002	75
15 Febr. '33	10.983	8.488	11.551	5.608	190	1.794	100

V. S.

MAANDCIJFERS.

HYPOTHEEKRENTEN IN NEDERLAND.

Maand	Amsterdam	Arnhem	Groningen	Den Haag Volle eigendom	Den Haag Erfpacht	Middelburg	Rotterdam	Zwolle
1932								
Jan. .		5		5.23	5 1/2	5	5.—	
Febr. .		5		5.25	5 1/2	5	5.13	
Mrt. .		5		5.19	5 1/2	5	5.40	
April .		5		5.18	5 1/2	5	5.20	
Mei . .		5		5.—	5 1/2	5	5.34	
Juni .		5		5.03	5 1/2	5	5.40	
Juli .		5		5.25	5 1/2	5	5.50	
Aug. .		5 1/2		5.25	5 1/2	5	5.43	
Sept. .		5		5.25	5 1/2	5	5.50	
Oct. . .		5		5.18	5 1/2	5	5.08	
Nov. . .	5 1/2	5	5 1/2	5.17	5.23	5	5.20	5
Dec. . .	4.90	4 1/2		5.13	—	5	5.11	5
1933								
Jan. . .	4.375	5		5.—	—	5	5.—	5
Febr. . .	5	5		4.84	—	5	4.79	5 1/2

1) Onder de op deze rentebasis afgesloten hypotheeken bevonden zich er twee op erfpacht.

2) Deze rente betreft hypotheeken met een derde overwaarde; een instelling daar ter plaatse, welke slechts 50 % van de geschatte waarde geeft, belegde in Nov. tegen 4 1/2 %.

3) Op landerijen werd bij dubbele overwaarde hyp. verstr. tegen 4 1/2 en 4 3/4 %.

Nadruk verboden.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

GELDKOERSEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 2 1/2 19 Apr. '32	Lissabon 6 1/2 4 Apr. '32
	{ Bel. Binn. Eff. 3 1/2 19 Apr. '32	Londen 2 3/4 30 Juni '32
	{ Vrsch. in R.C. 3 1/2 19 Apr. '32	Madrid 6 1/2 8 Juli '31
Athene	9 3 Dec. '32	N.-York F.R.B. 3 1/2 2 Mrt. '33
Batavia	4 1/2 10 Mrt. '30	Oslo 4 1 Spt. '32
Belgrado	7 1/2 20 Juli '31	Parijs 3 1/2 25 Jan. '33
Berlijn	4 2 22 Sept. '32	Praag 3 1/2 25 Jan. '33
Boekarest	7 3 Mrt. '32	Pretoria 4 20 Feb. '33
Brussel	3 1/2 13 Jan. '32	Rome 4 9 Jan. '33
Budapest	4 1/2 17 Oct. '32	Stockholm .. 3 1/2 1 Spt. '32
Calcutta	3 1/2 16 Feb. '33	Tokio 4.38 17 Aug. '32
Dantzig	4 12 Juli '32	Weenen 6 23 Aug. '32
Helsingfors	6 31 Jan. '33	Warschau 6 20 Oct. '32
Kopenhagen	3 1/2 12 Oct. '32	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '33

OPEN MARKT.

	1933				1932	1931	1914
	11 Mrt.	6/11 Mrt.	27 Feb./4 Mrt.	20/25 Febr.			
Amsterdam Partic. disc.	5/8-7/8	5/8-2 1/2	1/4-1/2	1/4-1/2	1 1/8-1/4	1 1/8	3 1/8-3 1/16
Prolong.	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	2 1/4-3 1/4
Londen Daggeld...	1/4-1	1/4-1	1/4-1	1/4-1	1 1/8-4	1 1/2-3	1 3/4-2
Partic. disc.	1 1/16-3/4	1 1/16-3 1/16	1 1/16-3/4	3/4-15/16	2 1/2-3	2 1/2-3	4 1/4-3 1/4
Berlijn Daggeld...	4 3/8-5 1/8	4 1/4-5 1/8	4 5/8-5 7/8	4 3/8-5 1/8	6 1/2-8 1/2	3-6	—
Maandgeld	4 1/4-5 1/4	4 1/4-5 1/4	4 1/4-5 1/4	4 1/4-5 1/4	6 1/2-8	—	—
Part. disc.	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	5 7/8-6 5/8	4 3/4	2 1/8-1 1/2
Waren-wchsel.	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/2	6-8	5 1/4	—
New York Daggeld 1)	—	—	1-2 1/2	1-1/4	2 1/2-3 1/4	1 5/8-3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	—	—	1 1/4-3 1/4	1/2-1	2 5/8-3 1/4	1 1/2-2 1/4	—

1) Koers van 10 Mrt. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
7 Maart 1933	—	8.72	58.82 1/2	9.81	34.80	99 3/4
8 " 1933	—	8.58	58.90	9.78	34.76	99 3/4
9 " 1933	—	8.62	58.95	9.79 1/2	34.76	99 3/4
10 " 1933	—	8.67	59.05	9.79 1/2	34.76	99 3/4
11 " 1933	—	8.60	59.05	9.78 1/2	34.75	99 3/4
13 " 1933	—	8.54 3/4	59.—	9.74 3/4	34.62 1/2	99 3/4
Laagste d.w.1)	—	8.53 1/2	58.67 1/2	9.74	34.60	99 3/4
Hoogste d.w.1)	—	8.74	59.10	9.82 1/2	34.85	99 3/4
6 Mrt. 1933	—	8.62	58.80	9.88	34.77 1/2	99 3/4
27 Febr. 1933	2.47 3/8	8.44 3/4	59.15 1/2	9.75 1/2	34.75	99 3/4
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
7 Maart 1933	48.21 1/2	—	7.37	1.48	12.65	20.70
8 " 1933	48.12 1/2	—	7.37	1.48	12.64	20.90
9 " 1933	48.—	—	7.38	1.48	12.65	20.95
10 " 1933	48.06	—	7.38	1.48	12.64 1/2	21.—
11 " 1933	48.05	—	7.38	1.48	—	—
13 " 1933	48.04	—	7.38	1.48	12.65	21.—
Laagste d.w.1)	47.95	—	7.35	1.42 1/2	12.57 1/2	20.70
Hoogste d.w.1)	48.30	35.25	7.41	1.52 1/2	12.70	21.15
6 Mrt. 1933	48.22 1/2	—	7.38	—	12.65	20.69
27 Febr. 1933	48.16	—	7.36	1.48	12.67	20.52
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
7 Maart 1933	46.—	38.80	44.53	3.80	65	2.07 1/2
8 " 1933	45.50	38.50	44.—	3.79	65	2.08
9 " 1933	46.—	38.50	44.25	3.77 1/2	65	2.10
10 " 1933	46.25	38.65	44.50	3.80	65	2.09
11 " 1933	45.50	38.50	44.30	3.80	65	2.10
13 " 1933	45.25	38.25	43.85	3.80	65	2.08
Laagste d.w.1)	44.90	37.85	43.50	3.72 1/2	—	2.02 1/2
Hoogste d.w.1)	46.25	38.90	44.70	3.85	65	2.15
6 Mrt. 1933	46.—	38.80	44.80	3.84	—	2.05
27 Febr. 1933	44.90	37.70	43.40	3.73	65	2.05
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.4878

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
7 Maart 1933	—	—	—	—
8 " 1933	—	—	—	—
9 " 1933	—	—	—	—
10 " 1933	—	—	—	—
11 " 1933	—	—	—	—
13 " 1933	3,41 7/8	3,92 5/8	23,85 1/2	40,33 1/2
14 Maart 1932	3,62 1/8	3,94	23,80	40,33
Muntpariteit ..	4,86	3,90 5/8	23,81 1/4	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	25 Febr. 1933	4 Mrt. 1933	6/11 Mrt. 1933 Laagste	11 Mrt. 1933 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 3/8
Athene	Dr. p. £	597 1/2	595	580	612 1/2
Bangkok	Sh. p. tical	1/10 1/2	—	1/10 5/8	1/10 5/8
Budapest	Pen. p. £	19 1/2	19 1/2	19	20 1/2
Buenos Aires	d. p. \$	40	41	40	40 1/2
Calcutta	Sh. p. rup.	1/65 1/2	1/65 3/4	1/5 15/16	1/6 1/16
Constantin ..	Piast. p. £	707	715	715	720
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/3 9/16	1/3 11/16	1/3 3/8	1/4 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/2 19/16	1/2 11/16	1/2 3/8	1/3 3/8
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 1/2	110 1/2
Mexico	\$ per £	12.—	12.—	11.75	12.50
Montevideo ..	d. per £	33	33	—	—
Montreal ...	\$ per £	4.11 1/2	4.02 1/2	4.—	4.27
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	5 3/8	5 3/8	—	—
Shanghai ...	Sh. p. tael	1/8 3/8	1/8 1/2	1/8	1/9 3/8
Singapore ..	id. p. \$	2/3 25/32	2/3 1/16	2/3 3/8	2/3 3/8
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	30 3/8	30 3/8	30 1/2	31 1/8

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

	Londen 1)	N.York 2)	Londen
7 Maart 1933 ..	177 3/8	—	119 7/8
8 " 1933 .. 18	—	—	118/11
9 " 1933 .. 18 7/16	—	—	119/11 1/2
10 " 1933 .. 18 3/16	—	—	119/2 1/2
11 " 1933 .. 18 1/2	—	—	119/9 1/2
13 " 1933 .. 17 1/2	—	—	120/2
14 Maart 1932 ..	18 7/16	30	114/-
27 Juli 1914 ..	24 11/16	59	84/10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS

Vorderingen.	28 Febr. 1933	7 Maart 1933
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 28.354.880,—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	197.396,49	f 97.240,54
Voorschotten op ult. Januari 1933 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op. op de Rijksink. bel.	1.900.929,67	1.900.929,67
Voorschotten aan Ned.-Indië	255.895.018,31	256.478.242,21
Id. aan Suriname	13.865.668,65	13.916.321,67
Id. aan Curaçao	6.975.936,04	7.036.631,82
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1) Id. op andere Staatsbedrijven 1)	102.145.592,89	103.204.499,65
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeld-leeningen aan gemeenten (saldo) ..	16.797.951,32	16.689.159,05
	41.228.812,84	40.753.312,84

Verplichtingen.

Voorschot door de Ned. Bank ing. art. 16 van haar octrooi verstrekt	—	f 281.923,42
Schuld a/d Bank v. Ned. Gemeenten ..	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 319.478.000,—	306.653.000,—
Schatkistpromessen in omloop	82.980.000,—	55.920.000,—
Zilverbons in omloop	1.597.624,—	1.593.720,—
Schuld op ult. Januari 1933 aan de gemeenten, wegens aan haar uit te keeren hoofdsom der pers. belasting, aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel. alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	7.249.989,90	7.249.989,90
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	9.064.129,44	10.172.529,30
Id. aan het Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1)	100.110.884,65	103.263.388,69
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	132.402,68	132.402,68
Id. aan diverse instellingen 1)	55.035.246,38	62.756.588,21

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	6 Maart 1933	13 Maart 1933
Vorderingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands kas	—	—
waaronder Muntbiljetten	—	—
Saldo Javasche Bank	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 256.854.000,—	f 258.033.000,—
Schatkistpromessen	1.300.000,—	1.300.000,—
Schatkistbiljetten	13.410.000,—	13.410.000,—
Muntbiljetten in omloop	1.753.000,—	1.753.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	—	—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	896.000,—	1.000.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	416.000,—	1.039.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 13 Maart 1933.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. " Ag. sch. "	29.539.318,57 715.522,45 5.735.876,20	f	35.990.717,22
Papier o. h. Buitenl. in disconto				—
Idem eigen portef.	f	73.427.457,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				73.427.457,—
Beleeningen incl. vrach. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f Bijbnk. " Ag. sch. "	24.966.612,85 3.815.805,65 41.570.740,79	f	70.353.159,29
Op Effecten	f	69.175.500,03		
Op Goederen en Spec.		1.177.659,26		70.353.159,29
Voorschotten a. h. Rijk				—
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	98.200.125,—		
Muntmat., Goud		850.554.597,95		
	f	948.754.722,95		
Munt, Zilver, enz.		24.435.534,42		
Muntmat., Zilver		—		973.190.257,37 ¹⁾
Belegging $\frac{1}{5}$ kapitaal, reserves en pensioenfond's				20.196.267,66
Gebouwen en Meub. der Bank				5.000.000,—
Diverse rekeningen				12.932.584,85
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)				19.331.195,17
	f	1.210.421.638,56		

		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefond's		3.000.000,—		
Bijzondere reserve		5.000.000,—		
Pensioenfond's		8.243.177,50		
Bankbiljetten in omloop		966.546.855,—		
Bankassignatiën in omloop		116.338,81		
Rek.-Cour. saldo's: Het Rijk	f	1.186.301,66		
Anderen		201.199.132,64		202.385.434,30
Diverse rekeningen				5.129.832,95
	f	1.210.421.638,56		

Beschikbaar metaalsaldo f 505.555.108,80
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 1.263.887.772,—
¹⁾ Waarvan in het buitenland f 3.020.302,58.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeschb. Metaal-schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
14 Maart '33	98.200	850.555	966.547	202.502	505.555	83
6 " '33	98.200	911.068	973.543	259.358	540.893	84
27 Febr. '33	98.200	921.648	958.631	282.668	548.918	84
20 " '33	98.200	924.855	932.242	318.904	548.534	84
13 " '33	98.200	929.436	939.058	310.993	552.833	84
6 " '33	98.200	929.404	951.138	301.005	551.834	84
14 Maart '32	97.690	777.971	975.677	181.179	437.872	78
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's		Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
	Goud	Zilver				
14 Maart 1933	35.991	—	70.353	73.427	12.933	
6 " 1933	32.911	—	73.924	73.427	13.042	
27 Febr. 1933	33.496	—	71.997	73.427	12.791	
20 " 1933	33.515	—	76.436	73.427	14.502	
13 " 1933	33.915	—	70.477	73.425	15.028	
6 " 1933	34.725	—	71.201	73.425	15.832	
14 Maart 1932	63.552	—	93.941	84.309	34.783	
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509	

¹⁾ Sedert den bankstaaf van 4 Jan. 1929 op de basis van $\frac{1}{5}$ metaaldekking. ²⁾ Onder de activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 Februari 1933	4.785	5.044	161	117	638	61
1 Januari 1933	4.747	5.005	162	45	760	118
1 December 1932	4.748	4.969	172	10	743	114
1 November 1932	4.744	5.048	172	141	675	96
1 October 1932	4.746	5.066	183	85	737	95
1 September 1932	4.748	5.012	183	21	735	85
1 Februari 1932	4.524	5.000	192	141	847	450

¹⁾ Sluftp. der activa. ²⁾ Sluftp. der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
4 Mrt. 1933	158.130	—	207.570	33.830	61.570
25 Feb. 1933	157.900	—	206.620	34.680	61.380
18 " 1933	156.880	—	203.030	36.960	60.884
11 Feb. 1933	111.358	44.420	206.271	32.023	60.460
4 " 1933	111.357	46.114	205.283	36.049	60.939
28 Jan. 1933	103.876	46.293	201.408	38.027	54.394
21 " 1933	103.862	46.092	201.606	36.433	54.738
5 Mrt. 1932	112.588	47.003	229.410	37.258	52.924
7 Mrt. 1931	118.711	44.839	248.588	42.188	47.241
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
4 Mrt. 1933	18.360	52.250	—	27.200	66
25 Feb. 1933	18.400	52.130	—	27.300	65
18 " 1933	18.020	53.300	—	26.220	65
11 Feb. 1933	17.680	9.262	34.175	26.073	65
4 " 1933	18.511	8.853	35.636	25.344	65
28 Jan. 1933	19.863	8.833	35.119	29.821	63
21 " 1933	19.613	8.790	34.752	29.273	63
5 Mrt. 1932	8.969	27.456	45.871	21.908	60
7 Mrt. 1931	9.035	29.680	40.693	33.389	56
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluftp. activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
8 Maart 1933	160.701	363.327	71.627	11.761	17.483
1 " 1933	150.967	359.284	65.944	11.965	18.543
22 Febr. 1933	142.983	356.249	60.997	11.948	17.626
15 " 1933	132.947	355.074	52.189	11.970	17.417
8 " 1933	127.934	357.380	44.827	52.189	17.125
1 " 1933	127.122	357.310	44.093	12.147	17.191
9 Maart 1932	121.455	354.475	41.327	11.545	44.930
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
8 Mrt. '33	78.705	14.984	112.577	34.525	72.374	44 ¹⁹ / ₃₂
1 " '33	86.500	26.441	104.474	34.542	66.733	40 ⁹ / ₃₂
22 Febr. '33	86.380	26.184	98.300	35.009	61.734	38 ¹¹ / ₁₀
15 " '33	90.858	15.850	106.327	32.766	52.874	34 ⁸ / ₃₂
8 " '33	90.308	13.502	100.699	32.767	45.554	30 ²⁹ / ₃₂
1 " '33	89.378	42.245	67.782	35.179	44.812	30 ¹⁵ / ₁₀
9 Mrt. '32	54.371	7.836	93.565	33.182	41.980	31 ³ / ₃₂
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
3 Mrt. '33	81.111	1.509	2.454	4.971	1.927	2.662	3.200
24 Febr. '33	81.017	1.497	2.601	5.103	1.800	2.580	3.200
17 " '33	81.320	1.470	2.768	4.375	1.635	2.609	3.200
10 " '33	81.581	1.462	2.902	4.036	1.494	2.601	3.200
4 Mrt. '32	75.738	1.011	4.833	13.402	8.903	2.803	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
3 Mrt. '33	6.638	2.341	85.477	142	2.038	17.232
24 Febr. '33	6.647	2.243	83.986	154	2.071	18.731
17 " '33	6.674	2.175	83.373	434	2.070	18.822
10 " '33	6.674	2.292	83.942	50	2.076	18.766
4 Mrt. '32	6.882	2.190	83.453	468	3.442	22.654
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluftp. activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

14 Maart 1933.

Nadat de tarwe-prijzen aan de termijnmarkt te Winnipeg tegen het einde der voorlaatste week flink waren opgelopen als gevolg van de bankmoelijkheden en het sluiten der beurzen in de Ver. Staten, is te Winnipeg spoedig een prijsverlaging ingetreden, welke in de tweede helft der afgelopen week tijdelijk weder werd ingehaald. De toestand in de Ver. Staten is van grooten invloed te Winnipeg, daar een gedeelte van den termijnhandel zich naar Canada verplaatste, zoolang Chicago gesloten zal zijn. In Europa wachten koopers veelal af en over het algemeen was niet veel te bespeuren van opwinding of overhaast koopen. De koersen in Argentinië gaven daartoe ook geen aanleiding. Veel hebben aan de termijnmarkten einde der voorafgaande week matige verhoogingen plaats gevonden, doch spoedig zijn die weder te loor gegaan. In Engeland is in de afgelopen week flink gekocht, zoowel Manitoba als Plata en Australische tarwe. De vraag naar tarwe werd er gestimuleerd door bevredigenden afzet van meel en naar men zegt is deze laatste ontstaan, omdat de bakkers meenden dat, als de Ver. Staten den goudstandaard zouden prijs geven, daarvan een stijging der meelprijzen het gevolg zou zijn evenals dat geschiedde, toen in Engeland de goudstandaard werd opgeheven. In overeenstemming met de Canadeesche en Zuid-Amerikaansche prijschommelingen der termijnmarkten hebben ook de prijzen in Europa fluctueerd. In de tweede helft der afgelopen week was de stemming rustig. Aan de termijnmarkt te Winnipeg was het slot voor tarwe 1 dollarcent per 60 lbs. lager dan een week geleden. De termijnmarkt te Buenos Aires sloot 16 centavos, die te Rosario 10 centavos per 100 KG. lager. De markt te Chicago is gesloten. In de Ver. Staten wordt veel disponible tarwe verhandeld, de prijzen daarvoor zijn gedurende den crisistijd sterk gestegen.

De nieuwe president van den Farmboard heeft bekend gemaakt, dat alle voorraden van landbouwproducten zullen worden opgeruimd. Disponible tarwe heeft de Farmboard niet meer, wel 30 miljoen bushels termijntarwe, welke zullen worden gelijkwideerd, zoodra zulks mogelijk is, zonder de prijzen te drukken. De vooruitzichten van wintertarwe in de Ver. Staten luiden iets gunstiger. De berichten over den tarwe-oogst in Argentinië blijven gunstig en veelal wordt verwacht, dat de volgende oogststraming een grootere schatting van de opbrengst zal geven dan de vorige. Ook van het continent in Europa komen gunstige berichten over wintertarwe. Vorstschade schijnt, dank zij voldoende sneeuwbedekking, slechts klein te zijn en de planten ontwikkelen zich bij het nu heerschende zachte weder.

Van de betere stemming hebben in het begin der week houders van disponible Russische en Poolsche rogge gebruik gemaakt, om hunne voorraden te verminderen. In de eerste hand worden deze soorten niet aangeboden. Alleen Plata-rogge wordt in de eerste hand geregeld aangeboden. De prijzen daarvoor zijn in den loop der week weder iets gedaald. De vraag is matig en de omzetten bleven beperkt.

De vaste stemming voor maïs op de laatste dagen der voorafgaande week heeft niet lang aangehouden, en koopers toonden weinig lust op ruime schaal te koopen. Nu de scheepvaart op den Donau is heropend, is het aanbod van Donaumaïs toegenomen. Wel waren de verschepingen nog niet groot, doch spoedig mag een vermeerdering daarvan worden verwacht. De consumptievraag was deze week teleurstellend. Hoewel de aankomsten in onze havens niet groot zijn en de stoomende voorraad beperkt is, was het aanbod te groot, om de prijzen op peil te houden. De groote

disponibele voorraden oefenen een druk op de markt uit, en telkens worden houders gevonden, die geneigd zijn hunne prijzen te verlagen. Aan het einde der week was de stemming voor Donaumaïs flauw; tot het laagste in deze maand bereikte niveau daalden de prijzen echter niet. Tot de matte stemming droeg ook de flauwe wisselkoers van Fransche Francs bij, daar de Donau dikwijls in Francs offreert. Het aanbod van Platamaïs is beperkt en de verschepingen van den ouden oogst zijn klein. In den loop der week zijn de prijzen iets verhoogd, omdat regen in Argentinië de aanvoeren en daardoor ook de verschepingen van nieuwe maïs tegenhield. De verhooging is echter einde der week weder verloren gegaan. De termijnmarkt voor maïs sloot te Buenos Aires 26 centavos lager, te Rosario 15 centavos lager. Voor Argentijnsche maïs van den nieuwen oogst ter verlading in de eerstvolgende maanden worden door afladers iets hogere prijzen gevraagd, zonder dat zaken tot stand komen. Het binnenland koopt niet op levering en de speculatie onderneemt zoo goed als niets. In de vooruitzichten van den nieuwen oogst in Argentinië is geen verandering gekomen.

In de vraag naar gerst wordt nog in hoofdzaak voorzien door Argentinië. De vraag is matig, doch daar geen overvloedige hoeveelheden onze havens bereiken, kunnen de prijzen zoo ongeveer op peil worden gehouden. Voor de eerste posities wordt nog een premie betaald boven de latere. Russische gerst wordt stoomend in de tweede hand aangeboden zonder veel belangstelling te vinden. De Donau is met gerst aan de markt per Maart en April-aflading, voorloopig echter zonder zaken.

Voor spoedige Boheemsche haver bestond enige belangstelling tot onveranderde prijzen. Voor latere aflading bestond weinig vraag wegens meerder aanbod, ook van Duitse en Poolsche soorten. Platahaver liep in de eerste helft der week flink op, doch later ging een gedeelte der prijsverbetering weer verloren. Het slot voor haver te Buenos Aires was onveranderd.

SUIKER.

Evenals de andere goederenmarkten stonden de suikermarkten deze week in het teeken van de Amerikaansche Bankcrisis.

Tengevolge van de vrees voor devalorisatie van den Dollar bestond vooral in het begin van de week groote kooplust voor suiker en de prijzen zijn dan ook flink aangekomen. Toen naderhand bleek, dat Roosevelt door krachtige maatregelen de ware kern der oorzaken van de bankcrisis ging bestrijden onder instandhouding van de pariteit van den Dollar, luwde ook de kooplust voor suiker. Deze reactie vermocht echter geenszins aan de suikermarkten een flauw beeld te geven. Een gunstige tendens bleef overheerschend.

In Amerika waren behalve de effectenbeurs, de meeste productentermijnmarkten gesloten, waaronder ook suiker. Effectieve suiker werd verhandeld tot varieerende prijzen van ca. 0.90 d.c. tot 1.05 d.c. basis Cubasuiker c. & fr. De grootste belangstelling concentreerde zich op geraffineerde suiker. Hiervoor ontstond een dusdanige vraag, dat Raffinadeurs, die hun prijzen intusschen met 0.20 d.c. verhoogden, vele orders niet konden uitvoeren. Naar verluidt werden in totaal ruim 500.000 tons raffineerde omzet.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 25.000 tons, de versmeltingen 38.000 tons tegen 44.150 tons verleden jaar en de voorraden 136.000 tons tegen 196.500 tons.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	5/11 Maart 1933	Sedert Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	5/11 Maart 1933	Sedert Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	32.929	196.853	223.304	4.656	6.369	750	203.222	224.054
Rogge	6.155	58.019	70.894	—	1.000	590	59.019	71.484
Boekweit	692	7.328	5.067	—	25	—	7.353	5.067
Maïs	15.937	210.620	297.630	1.971	60.773	82.949	271.393	380.579
Gerst	6.875	44.682	86.339	1.768	4.520	5.485	49.202	91.824
Haver	1.894	39.778	45.814	104	757	1.292	40.535	47.106
Lijnzaad	300	49.962	40.148	16.818	88.605	73.618	138.567	113.766
Lijnkoek	30	12.518	22.946	—	—	—	12.518	22.946
Tarwemeel	329	5.474	5.835	183	2.193	2.519	7.667	8.354
Andere meelsoorten	680	8.157	10.715	294	1.481	3.403	9.638	14.118

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWÉ Manitoba No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G. 3)		ROGGE No. 2 Canada loco R'dam/A'dam per 100 K.G. 3)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 62/63 K.G. Z. Russische loco Rotterdam/ A'dam per 2000 K.G. 4)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		ROODE KOOL 1e kwaliteit 1-5 pond p. 100 KG. Broek op Langendijk ⁵⁾		WITTE KOOL 1e kwaliteit 1-5 pond p. 100 KG. Broek op Langendijk ⁵⁾		UIEN gewoon p. 100 KG. Broek op Langendijk ⁵⁾		RUND- VLEESCH (versch) Gem.v. 3 kw. per 100 KG. Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14,75	85,8	12,47 ⁵	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13,47 ⁵	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	17,23	100,-	4,55	100,-	13,25	100,-	93,-	100,-	77,50	100,0
1929	12,25	71,2	10,87 ⁵	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	9,10	52,8	7,38	162,4	11,78	88,9	96,40	103,7	93,12 ⁵	120,2
1930	9,67 ⁵	56,3	6,22 ⁵	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	5,77	33,5	2,05	45,1	2,14	16,2	108,-	116,1	72,90	94,1
1931	5,35	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	6,96	40,4	3,06	67,3	1,94	14,6	88,-	94,6	48,-	61,9
1932	5,22 ⁵	30,4	4,62 ⁵	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	1,84	10,7	1,49	32,8	8,07	60,9	61,-	65,6	37,50	48,4
Jan. 1931	6,52 ⁵	37,9	4,-	30,6	84,50	36,5	86,25	36,5	207,50	44,9	5,61	32,5	3,40	74,8	1,92	14,5	96,-	103,2	56,-	72,3
Febr. "	5,77 ⁵	33,6	3,90	29,8	87,50	37,8	85,75	36,3	206,25	44,6	6,24	36,2	3,01	66,2	2,24	16,9	91,-	97,8	50,-	64,5
Maart "	5,62 ⁵	32,7	4,20	32,1	103,00	44,5	104,75	44,4	214,00	46,3	11,23	65,1	4,72	103,8	3,25	24,5	90,-	96,8	51,-	65,8
April "	5,90	34,3	4,42 ⁵	33,8	112,00	48,4	117,00	49,6	197,75	42,8	—	—	—	—	—	—	97,-	104,3	47,-	60,6
Mei "	6,15	35,8	4,97 ⁵	38,0	95,75	41,4	124,00	52,5	189,00	40,9	—	—	—	—	—	—	98,-	105,4	45,-	58,1
Juni "	5,75	33,4	5,05	38,6	86,75	37,5	116,50	49,4	191,50	41,4	—	—	—	—	—	—	101,-	108,6	41,-	52,9
Juli "	5,42 ⁵	31,5	4,70	35,9	84,25	36,4	115,75	49,0	211,00	45,6	—	—	—	—	—	—	95,-	102,2	49,-	63,2
Aug. "	4,97 ⁵	28,9	4,02 ⁵	30,8	74,50	32,2	119,50	50,6	185,50	40,1	—	—	—	—	—	—	94,-	101,1	54,-	69,7
Sept. "	4,77 ⁵	27,8	4,27 ⁵	32,7	68,00	29,4	97,00	41,1	164,25	35,5	—	—	—	—	—	—	84,-	90,3	50,-	64,5
Oct. "	5,-	29,1	4,47 ⁵	34,2	68,50	29,6	94,75	40,1	160,25	34,6	—	—	—	—	—	—	75,-	80,6	49,-	63,2
Nov. "	5,82 ⁵	33,9	5,47 ⁵	41,9	81,00	35,0	114,50	48,5	169,75	36,7	—	—	1,52	33,4	5,04	38,1	72,-	77,4	48,-	61,9
Dec. "	4,92 ⁵	28,6	4,95	37,9	69,25	29,9	111,25	47,1	145,75	31,5	2,40	13,9	1,47	32,3	5,39	40,7	70,-	75,3	43,-	55,5
Jan. 1932	5,05	29,4	5,07 ⁵	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	1,87	10,8	1,49	32,8	8,69	65,6	70,-	75,3	40,-	51,6
Febr. "	5,30	30,8	5,07 ⁵	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	142,25	30,8	1,29	7,5	1,28	28,8	8,98	67,8	68,-	73,1	34,-	43,9
Maart "	5,52 ⁵	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	1,78	10,3	1,68	36,9	12,26	92,6	67,-	72,0	32,-	41,3
April "	5,65	32,7	6,22 ⁵	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	63,-	67,7	28,-	36,1
Mei "	5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	63,-	67,7	26,-	33,5
Juni "	5,22 ⁵	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	—	—	—	—	—	—	67,-	72,0	34,-	43,9
Juli "	4,90	28,5	4,-	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	—	—	—	—	—	—	64,-	68,8	35,50	45,8
Aug. "	5,20	30,2	4,07 ⁵	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	130,00	28,8	—	—	—	—	—	—	62,-	66,7	40,50	52,2
Sept. "	5,47 ⁵	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50	37,5	150,75	32,6	—	—	—	—	—	—	55,-	59,1	42,50	54,8
Oct. "	5,25	30,5	3,92 ⁵	30,0	74,50	32,2	79,50	33,7	138,25	29,9	—	—	—	—	—	—	51,-	54,8	44,-	56,8
Nov. "	4,90	28,5	3,90	29,8	71,25	30,8	79,00	33,5	135,2 ⁵	29,2	—	—	1,06	23,3	4,10	31,0	53,-	57,0	46,-	59,3
Dec. "	4,72 ⁵	27,5	3,80	29,1	66,25	28,6	75,25	31,9	135,00	29,2	3,02	17,5	0,84	18,5	3,99	30,1	53,-	57,0	46,-	59,3
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	3,02	17,5	0,67	14,7	3,38	25,5	50,50	54,3	44,75	57,7
Febr. "	4,77 ⁵	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	2,51	14,6	0,60	13,2	2,06	15,5	49,25	53,0	45,-	58,1
6 Maart "	5,-	29,1	3,80	29,1	73,50	31,7	76,50	32,4	133,50	28,9	2,98	17,3	0,60	13,2	1,38	10,4	45,-	48,4	44,-	56,8
13 "	5,10	29,7	3,80	29,1	74,00	32,0	77,50	32,8	132,00	28,5	3,53	20,5	0,65	14,3	1,53	11,5	46,-	49,5	46,-	59,3

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot vanat 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische. 3) Tot Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 het betreffende jaar en de gemiddelde prijzen van Nov. en Dec. van het daaraan voorafgaande jaar. 4) 3 Mrt. 7) 10 Mrt.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd i.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 tijn 33,9 ^o Bé s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64,66 ^o §cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.			WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 KG. netto			
	fl.	%	§	%	§cts.	%	§ cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	pence	%	fl.	%	fl.	%
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,-	23,25	100,0	29,27	100,-	9,35	100,-	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,-	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,-	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,-	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,-	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,-	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
Jan. 1931	10,30	95,4	0,85	50,6	6,08	40,9	10,30	44,3	8,31	28,4	3,09	33,1	21,25	38,6	12,00	40,7	24,63	71,0	10,11	84,3
Febr. "	10,30	95,4	0,85	50,6	6,14	41,3	10,95	47,1	9,58	32,7	3,55	38,0	21,75	39,5	12,00	40,7	22,50	64,8	10,21	85,1
Maart "	10,30	95,4	0,66	39,3	6,07	40,9	10,90	46,9	9,70	33,1	3,56	38,1	25,25	45,9	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
April "	10,15	94,0	0,53	31,5	5,66	38,1	10,25	44,1	8,68	29,7	3,31	35,4	24,50	44,5	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
Mei "	10,00	92,6	0,53 ⁵	31,5	5,37 ⁵	36,2	9,40	40,4	8,18	27,9	3,01	32,2	23,50							

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

ZUIVEL EN EIERN						METALEN															
BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		KAAS. Edammer Alkmaar Fabriekskaas kl. m/merk		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		GIETRIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
f.	%	f.	%	f.	%	£	%	£	%	£	%	Sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
2.31	100.0	56.2	100.0	9.18	100.0	62.1/6	100.0	36.8/6	100.0	261.17/-	100.0	73/-	100.0	67/-	100.0	36.3/6	100.0	85/6	100.0	32 1/8	100.0
1.98	85.7	43.15	77.1	8.15	88.8	58.1/4	93.5	31.1/6	85.3	290.17/6	111.1	86/6	118.5	68/8	102.5	34.2/6	94.3	85/-	99.5	28 1/4	89.3
2.03	87.9	43.30	77.3	7.96	86.7	55.1/4	89.7	24.4/-	66.4	290.4/-	110.8	73/-	100.0	64/6	96.3	28.10/-	78.8	85/-	99.5	26 3/4	83.3
2.11	91.3	48.05	85.8	7.99	87.0	63.16/-	102.8	21.1/-	57.8	227.5/-	86.8	66/-	90.4	62/8	93.5	25.5/6	69.9	85/-	99.5	26 1/8	81.1
2.05	88.7	45.40	81.1	8.11	88.3	75.1/4	121.9	23.5/-	63.8	203.15/6	77.8	70/6	96.6	68/9	102.6	24.17/6	68.8	85/-	99.5	24 1/8	76.2
1.66	71.9	38.45	68.7	6.72	73.2	54.13/-	88.0	18.1/6	49.6	142.5/-	54.3	67/-	91.8	59/6	88.8	16.17/-	46.6	85/-	99.5	17 1/2	55.4
1.34	58.0	31.30	56.9	5.35	58.3	36.5/-	58.4	12.1/-	33.1	110.1/-	42.0	55/-	75.3	47/6	70.9	11.10/6	31.9	92/6	108.2	13 1/2	41.6
0.94	40.7	22.70	40.5	4.14	45.1	22.17/-	36.8	8.12/-	23.6	97.2/-	37.1	42/-	57.5	37/-	55.2	9.16/-	27.1	118/-	138.0	12 1/8	40.1

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. 3) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 1/2 K.G. Hongaarsche 34 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. 5) De jaargemiddelden zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van Jan., Feb. en Maart van

AN GROOTHANDELSPRIJZEN.

BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN													
VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³		STEENEN				CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		THEE Afk. N.-I. thee v. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee p. 1/2 K.G.			
f.	%	f.	%	f.	%	sh.	%	f.	%	cts.	%	Sh.	%	f.	%	cts.	%		
159.75	100	15.50	100	19.00	100	42/6	100	35.87 ^s	100.0	61.375	100.0	2/11.625	100.0	18.75	100.0	84.5	100.0		
153.50	96.1	15.75	101.6	18.50	102.6	49/-	115.3	34.00	94.8	55.375	90.2	2/-	67.4	17.50	93.3	94.25	111.5		
160.50	100.5	14.50	93.5	18.50	97.4	68/-	160.0	32.62 ^s	90.9	46.875	76.4	1/6.375	51.6	19.12 ^s	102.0	82.75	97.9		
151.50	94.8	12.00	77.4	18.50	97.4	57/3	134.9	31.87 ^s	88.9	49.625	80.9	-1/10.75	30.2	15.85	84.5	75.25	89.1		
146.00	91.4	14.00	90.3	21.25	111.8	45/10	107.9	27.37 ^s	76.3	50.75	82.7	-1/10.25	28.8	13.00	69.3	69.25	82.0		
141.50	88.6	12.50	80.6	20.75	109.2	34/11	82.2	22.62 ^s	63.1	32	52.1	-1/5.875	16.5	9.60	51.2	60.75	71.8		
110.75	69.3	10.25	66.1	20.25	106.6	22/5	52.8	15.37 ^s	42.9	25	40.7	-3	8.4	8.00	42.7	42.50	50.3		
69.00	43.2	9.25	59.7	15.00	78.9	19/6	45.9	13.00	36.2	24	39.1	-1/7.5	4.9	6.32 ^s	33.7	28.25	33.4		

N.B. Alle Pondennoteeringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1933	1932	1931
	tons	tons	tons
Productie (Raming)	2.000.000	2.602.864	3.122.186
Ontvangsten	48.612	98.281	148.182
Totaal sedert 1/1	138.834	371.848	651.928
Verscheppingen	25.454	77.587	56.471
Voorraad in afscheephavens	716.930	1.020.262	1.351.172

F. O. Licht publiceerde begin van de maand de eerste raming van het met bieten te beplanten areaal, welke geen belangrijke veranderingen aangeven met de cijfers van het vorige jaar vergeleken, behalve een aanmerkelijke vermeerdering voor Duitsland, aangezien de laatste oogst niet voldoende was om de binnenlandsche consumptie te dekken.

In Engeland bestond goede kooplust voor ruw-suiker, waarvoor Sh. 5/9 cif. betaald werd. De termijnmarkt te Londen was kalm doch vast.

Voor Java-suiker werd door de verschillende afzetgebeden, vooral in het Oosten, verhoogde belangstelling aan den dag gelegd. De N.I.V.A.S. kon dientengevolge 93.000 tons Superieur en ruim 46.000 tons bruine suiker verkopen gedeeltelijk tot ietwat verhoogde prijzen. De totale verkoopen van Javasuiker sedert de oprichting van de N.I.V.A.S. beloopt thans circa 640.000 tons.

Hier te lande was de markt in sympathie met Engeland rustig en vast. De termijnnoteringen te Amsterdam liepen aanvankelijk met $f \frac{1}{4}$ en $f \frac{1}{8}$ op. Het slot kwam $f \frac{1}{8}$ lager met de volgende noteringen: Mrt. $f \frac{57}{8}$, Mei $f \frac{57}{8}$, Aug. $f \frac{6}{8}$ en Dec. $f \frac{6}{8}$ bij een omzet van 3450 tons.

KOFFIE.

In den loop van de afgelopen week werden de berichten aangaande den toestand op financieel gebied in de Vereenigde Staten successievelijk geruststellender en van Brazilië kwamen van dag tot dag wederom meer kost- en vrachtaanbiedingen in Amerikaansch geld af. Op het oogenblik kan gezegd worden, dat alle afladers te Rio en te Santos hun offertes in Dollars wederom regelmatig maken en dat de prijzen in de meeste gevallen slechts een fractie hooger zijn dan de nominale noteringen, welke in het vorig Overzicht werden opgenomen.

De gisteren bekend geworden statistiek der verscheppingen van Brazilië geeft aan, dat in de vorige week van Santos naar Europa slechts 32.000 balen verscheept zijn tegen 73.000 balen in de week daarvóór, doch, dat naar Noord-Amerika verscheept zijn 93.000 balen tegen 56.000 balen. Van Rio gingen naar Europa 25.000 balen tegen 15.000 balen en naar Amerika 13.000 balen tegen 25.000 balen. De hoeveelheid, welke door Santos als in de afgelopen week verkocht, wordt opgegeven, bedraagt naar Europa 43.000 balen tegen 73.000 balen en naar Amerika 92.000 balen tegen 55.000 balen, dus tezamen 135.000 balen tegen 128.000 balen. In vergelijking met drie en vier weken geleden zijn de verscheepte kwantiteiten zoowel als de verkoopen niet zeer bevredigend te noemen.

Officieel werd bekend gemaakt, dat het Koffie-Instituut te Sao Paulo den volgenden oogst van den Staat Sao Paulo raamt op 17.300.000 balen. Waar het bekend is, dat de officieele Braziliaansche ramingen in de laatste jaren zonder uitzondering aan den zeer lagen kant zijn geweest, schijnt het niet te gewaagd om in de hierboven genoemde schatting een bevestiging te zien van de vele particuliere berichten, volgens welke de volgende oogst wederom bijzonder groot zal worden.

In het vorig Overzicht is reeds gemeld, dat op 31 Januari l.l. de voorraad in het binnenland van Sao Paulo en van Minas Geraes volgens opgave van het Koffie Instituut bedragen heeft 20.471.000 balen. De geheele voorraad in Brazilië op 31 Januari laat zich thans berekenen als volgt:

Voorraad binnenland Sao Paulo en Minas		
Geraes	20.471.000	bn.
Rio	979.000	..
(verpand) van het Gouvernement		
van Sao Paulo	2.225.000	..
in de afscheephavens van Brazilië	1.682.000	..
tezamen.....	25.357.000	bn.

tegen 26.946.000 balen op 31 December 1932. Voor de berekening van den geheelen zichtbaren wereldvoorraad moeten deze cijfers nog verhoogd worden met de voorraden in

Europa en in Amerika en met de daarheen stoomende hoeveelheden, welke tezamen op 31 Januari 1933 en 31 December 1932 resp. bedragen hebben 3.965.000 balen en 3.630.000 balen. De zichtbare wereldvoorraad was dus op 31 Januari 1933 29.322.000 balen tegen 30.576.000 balen op 31 December 1932.

Volgens opgave uit Brazilië zijn in de vorige week vernietigd 9.000 balen te Rio, 16.000 balen te Santos en 3.000 balen te Victoria. De hoeveelheid op de andere plaatsen vernietigd wordt niet genoemd.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos zijn op het oogenblik voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verschepping ongeveer \$ 9.85 a 10.— per cwt. en voor dito Prime ongeveer \$ 10.— a 10.25, terwijl zij voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verschepping, zijn \$ 8.75 a 8.85.

Een mededeeling van de Anglo South American Bank luidt, dat zij uit Bogota vernomen heeft, dat de regering van Columbia besloten heeft de premie van 10 %, welke aan de exporteurs van koffie werd betaald, na 15 Maart, op welken datum de vergoeding der premie zou vervallen, ook werkelijk niet meer te betalen. Daarentegen zou men bij de Bank van de Republiek een vasten koers van 116 Columbiaansche Pesos en een aankoopkoers van 113 Col. Pesos voor 100 Amer. Dollars hebben vastgesteld (tot nu toe bedroeg de notering ca. 105 Col. Pesos).

Nederlandsch-Indië is met Robusta onveranderd. De cijfers in de eerste hand zijn op het oogenblik aan te nemen op:

Palembang Robusta, Maart verschepping, $17 \frac{1}{2}$ ct.; Benkoelen Robusta, Maart verschepping, $18 \frac{1}{2}$ ct.; Mandheling Robusta, Maart verschepping, $19 \frac{1}{2}$ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Maart verschepping, $22 \frac{1}{2}$ ct., alles per $\frac{1}{2}$ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt liepen dooreen ruim $\frac{1}{8}$ ct. op. Maart noteert thans alhier $20 \frac{1}{8}$, Mei 19, September 18, December $17 \frac{7}{8}$ en Maart 1934 $17 \frac{7}{8}$ per $\frac{1}{2}$ K.G.

Van loco bleven de officieele noteringen onveranderd 27 ct. per $\frac{1}{2}$ K.G. voor Superior Santos en $23 \frac{1}{2}$ voor Robusta.

De termijnmarkt te New-York is vanaf 4 dezer voor alle artikelen, dus ook voor koffie, gesloten gebleven. Nu de toestand, ontstaan door de bankcrisis in Amerika, echter sedert enkele dagen wederom optimistischer beoordeeld wordt en dollars gisteren ook alhier weder officieel aan de beurs werden genoteerd, wordt een spoedige heropening der New-Yorksche termijnmarkten verwacht: Volgens particuliere telegrammen zou de openstelling zelfs reeds tegen 15 dezer worden tegemoetgezien.

Rotterdam, 14 Maart 1933.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,—.

Gebonden f 4,75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van

f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hoogweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postcheque en girorekening No. 8408, Rotterdam.